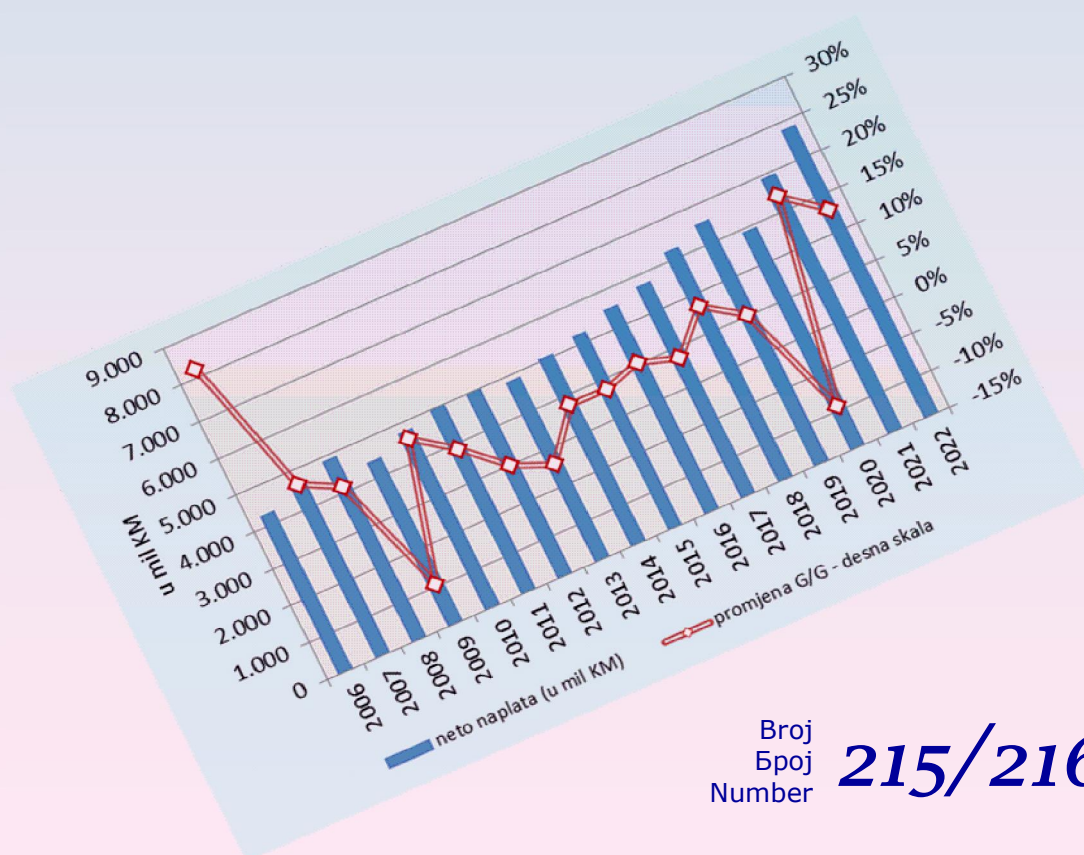

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Taxation Authority

OMA Bilten

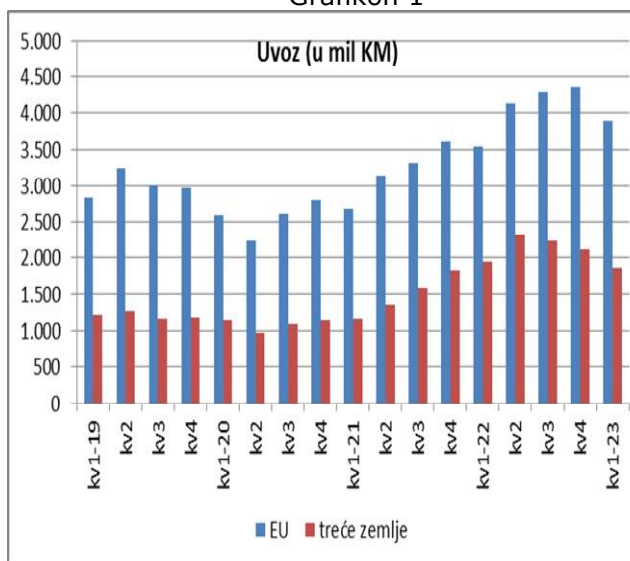
Broj
Број
Number **215/216**

maj/juni 2023 – svibanj/lipanj2023 – мај/јуни 2023 – Мај/June 2023

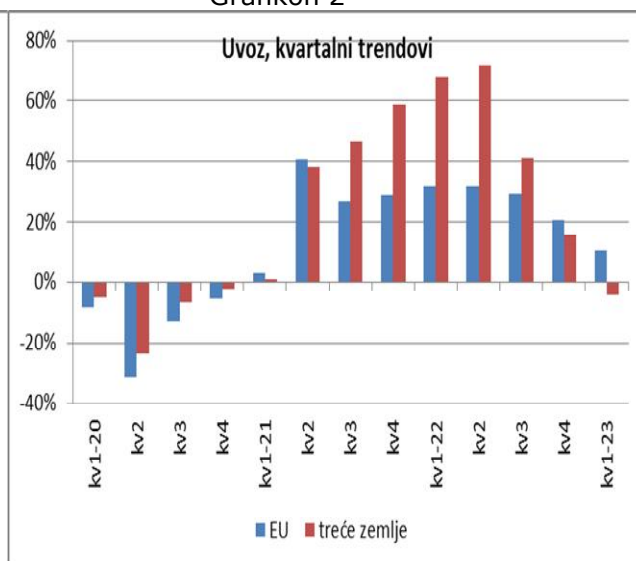
Uz ovaj dvobroj

Porezna struktura zemalja u razvoju u velikoj mjeri ovisi o naplati poreza na potrošnju, a ukoliko je zemlja mala i otvorena, poput Bosne i Hercegovine, uvoz predstavlja značajan faktor naplate *ad valorem* poreza PDV-a i carina. Prilikom izrade srednjoročnih projekcija naplate neizravnih poreza za razdoblje 2023-2026 nisu bili dostupni službeni podaci o uvozu u ožujku 2023., ali podaci o naplati PDV-a na uvoz i carina su neizravno ukazivali na trendove. Nakon objave zvaničnih podataka može se potvrditi generalna pretpostavka o usporavanju rasta uvoza, koji je u ožujku 2023. porastao samo za 1,2%, a na razini prvog kvartala 3,8%. Vrijednost uvoza u prvom kvartalu je tradicionalno najniža od svih kvartala u godini, no, prikaz kretanja uvoza po glavnim grupacijama zemalja relevantnih za naplatu prihoda od carina pokazuje vidno usporavanje uvoza iz trećih zemalja u posljednja tri kvartala (Grafikon 1).

Grafikon 1

Grafikon 2

Gornji zaključak potvrđuje i kvartalna usporedba. Nakon enormnih stopa rasta, izazvanih, prvo oporavkom uvoza nakon ukidanja *anti-covid* mjera, a, potom, rastom cijena energenata i ostalih roba nakon izbijanja rata u Ukrajini, stope rasta uvoza se polako vraćaju u normalne okvire rasta. No, za razliku od uvoza iz EU, koji je zabilježio rast od 10,3% u prvom kvartalu 2023., uvoz iz trećih zemalja je zabilježio pad od 4,6%, prvi put u posljednje dvije godine (Grafikon 2).

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Osnovni scenarij projekcija neizravnih poreza	2
Lista tabela i grafikona	2
Sažetak	3
1. Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od neizravnih poreza iz osnovnog scenarija	4
2. Projekcije prihoda od neizravnih poreza 2023-2026 (osnovni scenarij)	18
3. Razlike u odnosu na prethodne projekcije prihoda od neizravnih poreza	25
4. Rizici	30
Dodatak: posljednje projekcije međunarodnih institucija	31
Analiza naplate prihoda od trošarina na pivo u 2022. godini i tekući trendovi	33

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

OSNOVNI SCENARIJ PROJEKCIJA NEIZRAVNIH POREZA 2023-2026**LISTA TABELA I GRAFIKONA****Tabele**

Tabela 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, ožujak 2023	4
Tabela 2. Udio prihoda od neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u i ukupnoj potrošnji (C)	6
Tabela 3. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza (2023-2026), travanj 2023.g.	18
Tabela 4. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza u % BDP-a, travanj 2023. g.	18
Tabela 5. Mjesečne cijene sirove nafte (dolari po barelu), razdoblje od I-2019 do II-2023	20
Tabela 6. Razlike projekcija prihoda za razdoblje 2023-2025 u odnosu na projekcije iz listopada 2022. g.	29
Tabela 7. Zimske projekcije EK, veljača 2023.....	31
Tabela 8. Projekcije realnog rasta BDP-a, MMF, siječanj 2023	32
Tabela 9. Projekcije ECB rasta BDP-a i inflacije za Eurozonu	32

Grafikoni

Grafikon 1. Neto prihodi od neizravnih poreza na JR UNO, 2006-2022.....	6
Grafikon 2. Neizravni porezi u potrošnji i BDP-u, 2006-2022	7
Grafikon 3. Mjesečna naplata neizravnih poreza (mil KM)	8
Grafikon 4. Naplata prihoda od neizravnih poreza u prvom kvartalu i promjene u naplati (kv/kv) .	8
Grafikon 5. Trendovi u naplati prihoda od carina.....	9
Grafikon 6. Trendovi u naplati bruto PDV-a, m/m	10
Grafikon 7. Mjesečna naplata prihoda od PDV-a na uvoz i domaćeg PDV-a.....	10
Grafikon 8. Kvartalni trendovi u naplati komponenti bruto PDV-a.....	11
Grafikon 9. Trendovi u isplati PDV povrata	11
Grafikon 10. Trendovi u naplati neto PDV-a	12
Grafikon 11. Trendovi u naplati trošarina	13
Grafikon 12. Trendovi u naplati trošarina na duhan.....	14
Grafikon 13. Trendovi u naplati trošarina na derivate nafte	15
Grafikon 14. Trendovi u naplati prihoda od putarine.....	16
Grafikon 15. Trendovi u naplati prihoda od trošarina na kavu.....	16
Grafikon 16. Trendovi u naplati trošarina na pivo, bezalkoholna pića, alkohol i alkoholna pića i vino	17
Grafikon 17. Mjere disperzije prihoda od neizravnih poreza.....	19
Grafikon 18. Cijene derivata nafte u BiH.....	20
Grafikon 19. Neto prihodi od carina 2006-2022	22
Grafikon 20. Projektirani udio neizravnih poreza u BDP-u i ukupnoj potrošnji	23
Grafikon 21. Doprinos pojedinih vrsta prihoda projektiranom apsolutnom rastu.....	24
Grafikon 22. Projekcija prihoda od trošarina na duhan	25
Grafikon 23. Razlika DEP-ovih projekcija za 2022. godinu.....	26
Grafikon 24. Razlika DEP-ovih projekcija za 2023. godinu.....	26
Grafikon 25. DEP: posljednje i prethodne projekcije nacionalnih računa	27
Grafikon 26. Razlike projekcija prihoda u odnosu na projekcije iz listopada 2022.g.	29
Grafikon 27. Revizija projekcija Europske komisije.....	31

Sažetak*Projekcije makroekonomskih pokazatelja*

Na osnovu raspoloživih podataka nacionalnih računa za prva tri kvartala i kratkoročnih statističkih pokazatelja za četvrti kvartal, Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP) procjenjuje da je Bosna i Hercegovina u 2022. godini zabilježila realni rast BDP-a od 3,7%, dok je nominalna stopa rasta iznosila 11,7% u odnosu na prethodnu godinu. Prema projekcijama DEP-a, u BiH se očekuje realni ekonomski rast od 2,0% u 2023., 2,7% u 2024., 3,0% u 2025. te 3,3% u 2026. godini.

Dosadašnji trendovi naplate prihoda

U 2022. godini je ostvaren godišnji rast prihoda od neizravnih poreza od 13,1% i rekordna nominalna naplata od osnutka UNO u iznosu od 7,83 mlrd KM. U 2023. godini su nastavljeni pozitivni trendovi u naplati neizravnih poreza iz 2022. godine, ali sa skromnijim efektima u smislu naplate dodatnih prihoda. U prvom kvartalu 2023. ostvaren rast prihoda od neizravnih poreza od 6,8%. To je, ujedno, najniža stopa kvartalnog rasta u proteklih osam kvartala. Primjetan je silazni trend kvartalnih stopa rasta, kao posljedica rasta statističke osnovice za usporedbu i usporavanja neto naplate u apsolutnom iznosu.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza

U prvom kvartalu 2023. godine ostvarena je stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza od 6,8% u odnosu na isto razdoblje 2022. godine. Prema projekcijama DEP-a, očekuje se nominalni rast BDP-a od 6,4% u 2023. godini. Imajući u vidu da stopa rasta prihoda u prvom kvartalu 2023. godine dijelom proizilazi iz specifičnosti u statističkoj osnovici za usporedbu, te uzimajući u obzir ogromne nepoznanice u pogledu dešavanja u Ukrajini, projektirana stopa rasta prihoda od neizravnih poreza za 2023. godinu je nešto niža od tromjesečne stope rasta i iznosi 4,2%. Projektirane stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza za 2024., 2025. i 2026. godinu iznose 4,5%, 3,7% i 3,9%, respektivno. Projekcija prihoda u navedenom razdoblju zasnovana je na projektiranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, historijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2023. godinu.

Rizici

Postoje značajni rizici za ostvarenje projekcija prihoda od neizravnih poreza zbog ogromnih nepoznanica u pogledu dešavanja u Ukrajini. Ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2023-2026 je podložno sljedećim rizicima: svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od neizravnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

1. Osnove i pretpostavke projekcija prihoda od neizravnih poreza iz osnovnog scenarija

Projekcije prihoda od neizravnih poreza temelje se na projekcijama makroekonomskih pokazatelja DEP-a iz ožujka 2023. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate neizravnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti neizravnog oporezivanja (osnovni ili *baseline* scenarij).

1.1. Projekcije makroekonomskih pokazatelja, DEP, ožujak 2023

U Tabeli 1. su predstavljene posljednje projekcije Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP, ožujak 2023) nominalnog i realnog rasta BDP-a za razdoblje 2023-2026.

Tabela 1. Projekcija rasta BDP-a, DEP, ožujak 2023

	Zvanični podaci	Projekcije				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Nominalni rast	12,6	11,7	6,4	5,2	5,6	5,6
Realni rast	7,6	3,7	2,0	2,7	3,0	3,3

Izvor: DEP, ožujak 2023. godine

1.1.1. Projekcije za 2022. godinu

Na osnovu raspoloživih podataka nacionalnih računa za prva tri kvartala i kratkoročnih statističkih pokazatelja za četvrti kvartal, DEP procjenjuje da je Bosna i Hercegovina u 2022. godini zabilježila realni rast BDP-a od 3,7%, dok je nominalna stopa rasta iznosila 11,7% u odnosu na prethodnu godinu.¹ U DEP-u zaključuju da je domaća tražnja, kroz povećanje finalne potrošnje i investicija, predstavljala ključno uporište ekonomskog rasta. Posebno ističu da: „...ono što je obilježilo 2022. godinu u ekonomskom smislu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu, jesu svakako pojačani inflatorni pritisci i izrazito visoke stope rasta cijena roba i usluga“. Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u 2022. godini je u prosjeku zabilježen rast razine cijena od 14,0% u odnosu na prethodnu godinu.²

1.1.2. Projekcije za razdoblje 2023-2026

U posljednjem DEP-ovom dokumentu makroekonomskih projekcija se napominje da važnu odrednicu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u narednom razdoblju, pored internih dinamika, predstavljaju i ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU-27. DEP-ove projekcije makroekonomskih pokazatelja zasnivaju se na Zimskim projekcijama Europske komisije iz veljače 2023. godine.³ Također se pozivaju na posljednje objave referentnih međunarodnih institucija u svijetu kao što su Međunarodni Monetarni Fond i Svjetska Banka, te ističu da, pored eksternih dinamika, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji predstavljaju i institucionalni kapaciteti zemlje u provedbi strukturalnih reformi. Prema projekcijama DEP-a, u BiH se očekuje realni ekonomski rast od 2,0% u 2023., 2,7% u 2024., 3,0% u 2025. te 3,3% u 2026. godini (vid. Tabela 1).

¹ Treba napomenuti da se stope rasta nominalnog BDP-a nešto razlikuju od zvaničnih podataka za 2021. godinu i projekcija za 2022. godinu, objavljenih od strane Agencije za statistiku BiH (BHAS). Prema dokumentu BHAS „Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu 2021“ objavljenom 9.2.2023. godine, u 2021. godini je zabilježen nominalni rast BDP-a od 12,3%. Prema **procjenama** BHAS iz dokumenta sa kvartalnim podacima: „Saopćenje - Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, kvartalni podaci“ od 30.3.2022. godine, u 2022. godini je ostvaren nominalni rast BDP- od 14,9%.

² BHAS, Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini, Tematski bilten TB 09, Sarajevo 2023.

³ Vid. Dodatak I: Posljednje projekcije međunarodnih institucija, Dio i. Projekcije Europske komisije (EK)

1.2. Tekuće politike u oblasti neizravnog oporezivanja

Obveze i sustav plaćanja PDV-a reguliraju se Zakonom o porezu na dodanu vrijednost⁴. Politika trošarina regulirana je Zakonom o trošarinama u Bosni i Hercegovini⁵. Politika trošarina na duhan u 2023. godini utvrđena je Zakonom o trošarinama i Odlukom⁶ Upravnog odbora UNO. Budući da je zakonski plafon ukupne trošarine na cigarete od 176 KM/1000 cigareta dostignut za sve cjenovne kategorije cigareta u 2019. godini okončana je harmonizacija sa standardima EU u sferi oporezivanja cigareta, dok se na oporezivanje rezanog duhana primjenjuje politika prema izmjenama Zakona iz 2014. godine.⁷ Zakonom⁸ o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini uređuju se osnovni elementi carinske politike, te opća pravila i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Bosne i Hercegovine.

1.3. Trendovi naplate neizravnih poreza

1.3.1. Naplata u razdoblju 2006-2022

U 2006. godini je prikupljeno 4,12 mlrd KM neto prihoda od neizravnih poreza na JR UNO. U skoro svim godinama od osnutka UNO zabilježen je rast prikupljenih prihoda na JR UNO. Izuzeci su bile: „krizna“ 2009. godina kada je ostvaren pad prihoda od 9,9%, stagnacija i blaži pad prihoda u 2012. i 2013. godini, te pad u 2020. godini od 9,3% kao posljedica efekata virusa korona. U svim ostalim godinama zabilježen je rast ovih prihoda, a najveći je ostvaren u 2021. godini, i to po stopi od 16,7%. U 2022. godini je ostvaren godišnji rast prihoda od neizravnih poreza od 13,1% i rekordna nominalna naplata od osnutka UNO u iznosu od 7,83 mlrd KM. Konačno, rast naplate u 2022. godini u odnosu na 2006. godinu iznosio je visokih 89,8%.

Udio neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u je značajno varirao proteklih godina (Tabela 2). Od uvođenja PDV-a (2006) se raspon ovog pokazatelja kretao od 16,6% (minimalna vrijednost, 2009. godina) do 19,2% (maksimalna vrijednost, 2007. godina). U 2021. godini je iznosio 17,4%. Dinamika neizravnih poreza u BDP-u ovisila je o brojnim faktorima: kretanju poreznih stopa i porezne osnovice, efikasnosti naplate poreza, kretanju potrošnje, ali i drugih kategorija bruto društvenog proizvoda (investicije, uvoz i izvoz), koje osim potrošnje utječu na visinu nazivnika ovog pokazatelja.

Udio neizravnih poreza sa JR UNO u ukupnoj potrošnji je također varirao, a od 2014. do 2019. godine imao je neprekidni trend rasta. U 2019. godini je iznosio 19,9%., dok je u 2020. godini opao na 18,4%. U 2021. godini je ponovo narastao na 20,2%, što je maksimum od uvođenja PDV-a.

⁴ "Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17.

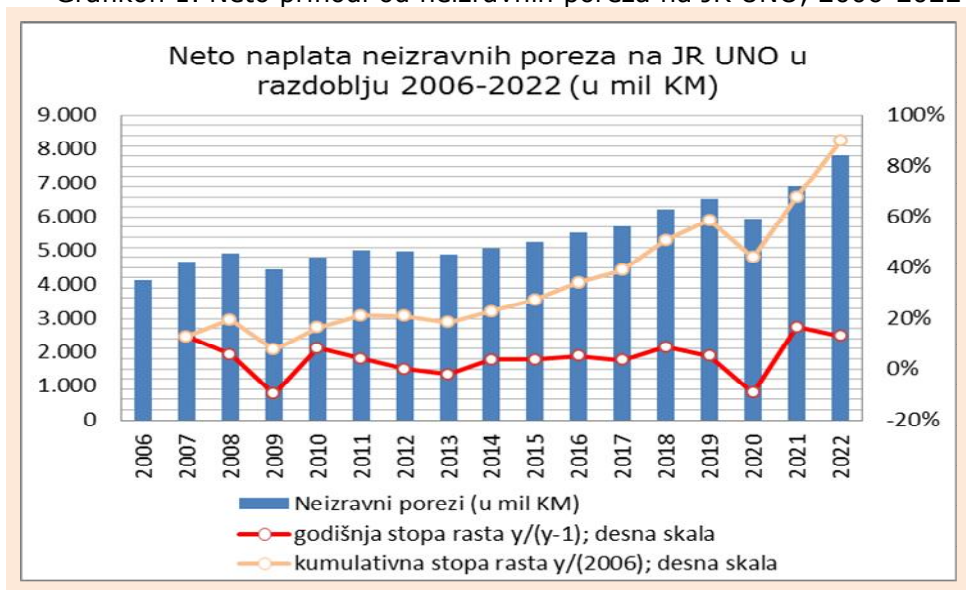
⁵ "Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14, 91/17 i 50/22. Napominjemo da se izmjene Zakona o trošarinama („Službeni glasnik BiH“ br. 50/22) primjenjuju od momenta stupanja na snagu podzakonskih akata koje je usvojio Upravni odbor UNO.

⁶ Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duhan za pušenje za 2023. godinu (Službeni glasnik BiH br. 74/22).

⁷ Nova politika je u primjeni od 01.08.2014. (Izmjene Zakona o trošarinama u BiH „Službeni glasnik BiH“ br. 49/14)

⁸ Novi Zakon o carinskoj politici ("Službeni glasnik BiH" br. 58/15) primjenjuje se od 01.08.2022. godine ("Službeni glasnik BiH" br. 23/22), a do tog datuma se primjenjivao stari Zakon o carinskoj politici, sa izuzetkom člana 207. novog Zakona, koji se primjenjuje od 25.04.2018.g.

Grafikon 1. Neto prihodi od neizravnih poreza na JR UNO, 2006-2022

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Tabela 2. Udio prihoda od neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u i ukupnoj potrošnji (C)

(u %)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 p.
neizravni porezi/ BDP	19,1	19,2	18,1	16,6	18,0	18,2	17,8	17,0	17,5	17,3	17,5	17,3	17,8	17,9	16,7	17,4	17,6
neizravni porezi / C	18,8	19,3	18,0	16,6	17,7	17,9	17,6	17,1	17,5	17,9	18,6	18,8	19,7	19,9	18,4	20,2	19,8

Izvor: Kalkulacija na osnovu podataka UNO i BHAS⁹

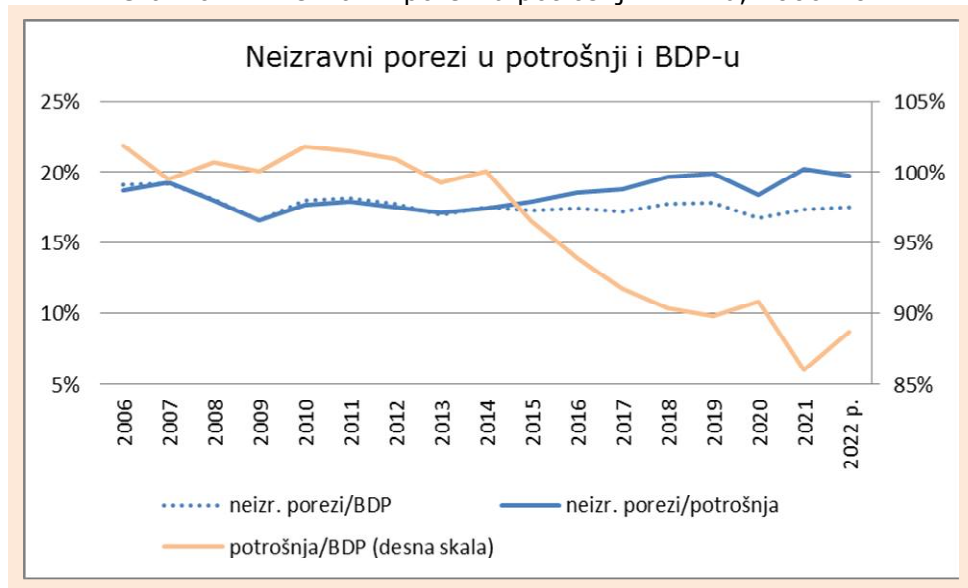
U Grafikonu 2. je udio neizravnih poreza u BDP-u BiH u razdoblju 2008-2022 razložen na komponente, u skladu sa metodologijom iz OECD analize¹⁰ na proizvod: (1) udjela prihoda od neizravnih poreza u ukupnoj potrošnji i (2) udjela ukupne potrošnje u BDP-u. Na osnovu Grafikona 2. se može zaključiti da je udio neizravnih poreza u BDP-u i u potrošnji bio na približno jednakoj razini sve do 2015.g, do kada se udio potrošnje u BDP-u kretao na razini oko visokih 100%. Od 2015. godine je nastupio trend pada udjela potrošnje u BDP-u (sa izuzetkom blagog rasta u 2020. godini), a u 2021. godini on je iznosio 86,0%. Sa padom udjela potrošnje u BDP-u, od 2015. godine je linija udjela neizravnih poreza u potrošnji iznad linije njihovog udjela u BDP-u. U 2021. godini došlo je do snažnog pada udjela potrošnje u BDP-u u odnosu na prethodnu godinu. Sa druge strane, udio neizravnih poreza u BDP-u je porastao za 0,65 p.p., čime on dostiže razinu od 17,4%. Analizirano prema komponentama iz jednačine OECD, rast udjela neizravnih poreza u BDP u 2021. godini kumulativni je rezultat godišnjeg rasta udjela neizravnih poreza u potrošnji za 1,79 p.p., te pada udjela potrošnje u BDP-u za 4,85 p.p.

Prema zvaničnim podacima o naplati prihoda od neizravnih poreza za 2022. godinu i projekcijama BDP-a i potrošnje (DEP, ožujak 2023), procjenjuje se da je udio neizravnih poreza u BDP-u porastao na 17,6% (+0,17 p.p. u odnosu na prethodnu godinu) u 2022. godini, dok se udio neizravnih poreza u potrošnji smanjio na 19,8% (-0,43 p.p. u odnosu na prethodnu godinu). Rast udjela neizravnih poreza u BDP u 2022. godini kumulativni je rezultat rasta udjela potrošnje u BDP-u i pada udjela neizravnih poreza u potrošnji (Grafikon 2).

⁹ "Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, dohodovnom i rashodnom pristupu 2021", 9.2.2023. godine, Agencija za statistiku BiH;

¹⁰ Simon, H. and M. Harding (2020), "What drives consumption tax revenues?: Disentangling policy and macroeconomic drivers", OECD Taxation Working Papers.

Grafikon 2. Neizravni porezi u potrošnji i BDP-u, 2006-2022

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, BHAS i projekcije DEP-a (prikaz OMA)

1.3.2. Naplata u razdoblju siječanj – ožujak 2023.g.

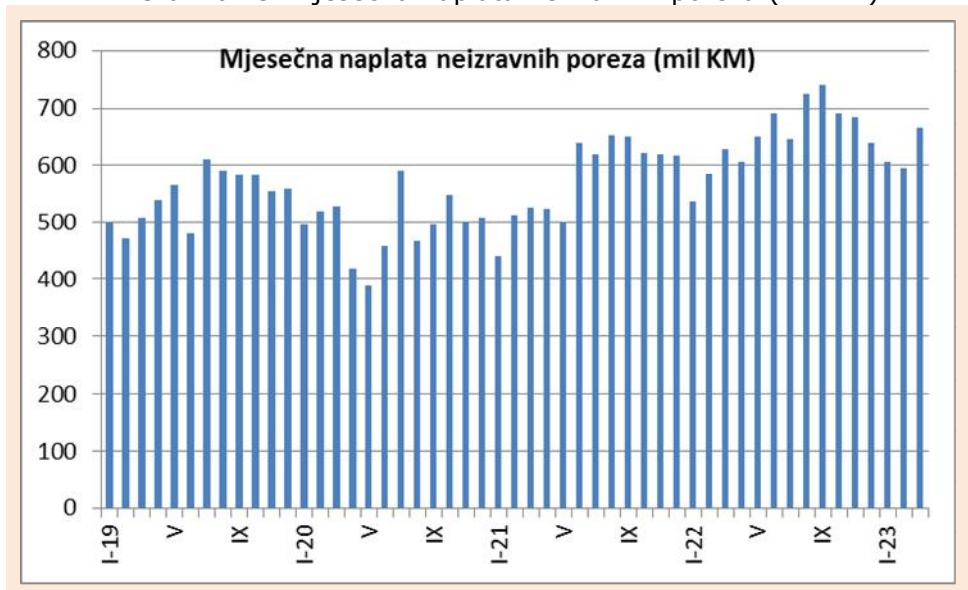
U 2023. nastavljene su pozitivni trendovi u naplati neizravnih poreza iz 2022. godine, ali sa skromnijim efektima u smislu naplate dodatnih prihoda. Za analizu naplate prihoda u prvom kvartalu 2023. bitno je naglasiti sljedeće. Prvo, osnovica za usporedbu iz 2022. je niža nego u ostalim mjesecima 2022., ne samo iz razloga što je naplata neizravnih poreza tradicionalno niža u prvom kvartalu, nego i zbog činjenice da se radi o razdoblju prije izbijanja rata u Ukrajini, koje je karakterizirala stabilna situacija na svjetskom tržištu, a time i stabilne cijene energenata, sirovina, hrane i drugih roba. Osnovica za naplatu *ad valorem* poreza pri uvozu (PDV, carine) nije bila opterećena rastom cijena na svjetskom tržištu, kao što je to slučaj od ožujka 2022. do danas, te, niža osnovica iz prva dva mjeseca 2022. u usporedbi sa naplatom koja uključuje inflatorne efekte u istom razdoblju 2023., ima za rezultat više mjesečne stope rasta prihoda od carina i PDV-a. Suprotno, kod specifičnih poreza (trošarina na derivate nafte i putarine) osnovica u prvom kvartalu 2022., prije eskalacije energetske krize, je bila viša zbog stabilne potrošnje. Treće, trendovi u naplati prihoda od trošarina na duhanske prerađevine, koje se naplaćuju kao miks *ad valorem* i specifične trošarine, ne prate trendove naplate *ad valorem* poreza i specifične trošarine na derivate nafte. Naplata trošarina u najvećoj mjeri ovisi o potrošnji nerezidenata i poslovnim politikama dvije velike međunarodne duhanske korporacije, a u 2023. na naplatu će negativno utjecati promjena režima plaćanja trošarine¹¹.

Pregled mjesečne naplate neizravnih poreza u prvom kvartalu 2023. ukazuje na nižu naplatu u apsolutnom iznosu u prva dva mjeseca, te blago poboljšanje u ožujku (Grafikon 3).

¹¹ Vid. Izmjene Zakona o trošarinama („Službeni glasnik BiH“ br. 50/2022).

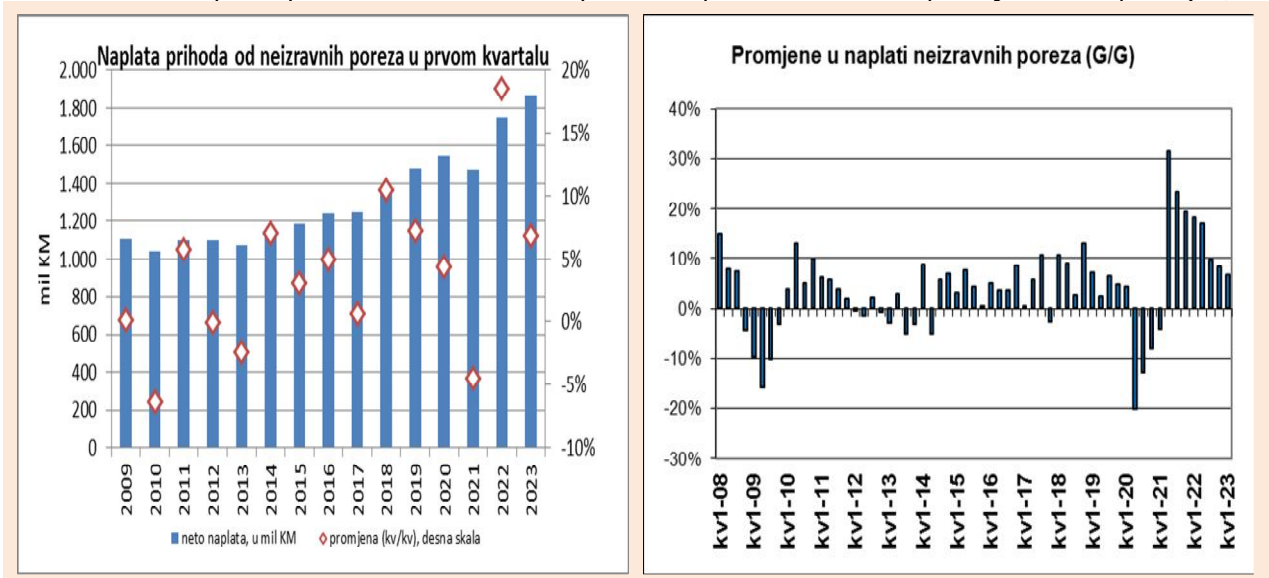
Grafikon 3. Mjesečna naplata neizravnih poreza (mil KM)

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Ipak, negativni efekti više osnovice u ožujku 2022., nakon izbijanja rata u Ukrajini, su dijelom umanjili pozitivne efekte niže osnovice iz prva dva mjeseca 2022., te je u prvom kvartalu 2023. ostvaren rast prihoda od neizravnih poreza od 6,8% (Grafikon 4, lijevo). To je, ujedno, najniža stopa kvartalnog rasta u proteklih osam kvartala (Grafikon 4, desno). Primjetan je silazni trend kvartalnih stopa rasta, kao posljedica rasta osnovice i usporavanja neto naplate u apsolutnom iznosu.

Grafikon 4. Naplata prihoda od neizravnih poreza u prvom kvartalu i promjene u naplati (kv/kv)

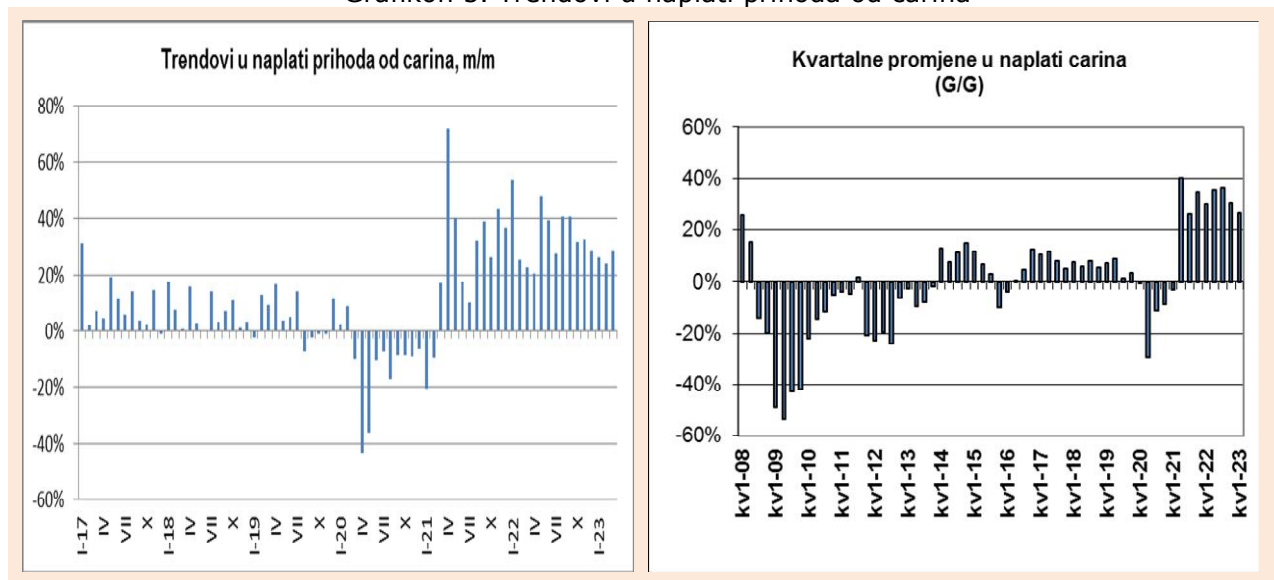
Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Naplata prihoda po vrstama

Carine

Trend visokih stopa rasta prihoda od carina traje u kontinuitetu od ožujka 2021. godine (Grafikon 5, lijevo). Na razini prvog kvartala 2023. ostvaren je rast prihoda od carina od 26,4%, nastavljajući trend visokih kvartalnih stopa rasta iz prethodnih osam uzastopnih kvartala (Grafikon 5, desno). Za analizu prihoda od carina značajan je uvoz roba koje su ostale pod režimom carina, a to se odnosi na uvoz roba iz trećih zemalja, te na dio roba koje se uvoze iz EU. Do sada je rast prihoda od carina uglavnom pratio rast uvoza. Međutim, u prvom kvartalu 2023. zabilježena je velika diskrepanca, budući da je stopa rasta uvoza samo 4%¹², što je 22,4 p.p. manje od rasta prihoda od carina. Jedan od razloga može biti brži rast uvoza roba koje su pod režimom carina, no, podaci o padu uvoza iz trećih zemalja to ne potvrđuju¹³. Drugi razlog može biti naplata starih dugova po osnovu carina iz prethodne godine¹⁴.

Grafikon 5. Trendovi u naplati prihoda od carina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

PDV

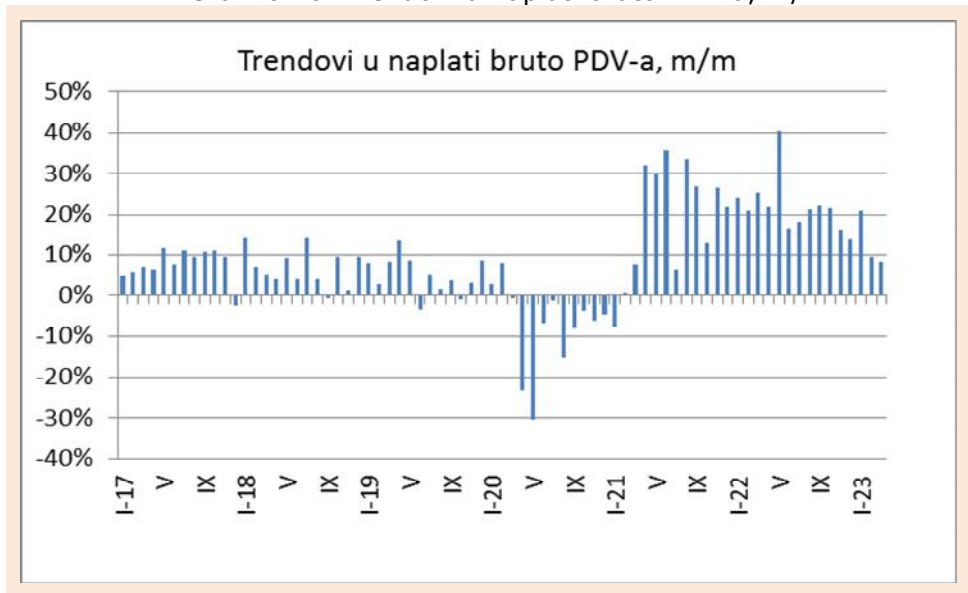
U ožujku 2023. je ostvarena visoka stopa rasta bruto naplate PDV-a od 8,3%, čime je nastavljen trend pozitivnog rasta bruto naplate koji traje od travnja 2021. u kontinuitetu (Grafikon 6). Ipak, može se uočiti da je u veljači zabilježena najniža stopa rasta bruto naplate PDV-a u posljednjih 20 mjeseci.

¹² Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje.

¹³ Prema dostupnim podacima Agencije za statistiku BiH o uvozu roba za prva dva mjeseca 2023. uvoz roba iz EU je povećan za 13,8%, dok je uvoz roba iz trećih zemalja, koji je u cijelosti pod režimom carina, manji za 5,6%.

¹⁴ Stari dugovi po osnovu carina iznose 3,5% godišnje naplate carina u 2022., odnosno 16,9% naplate prihoda od carina u prvom kvartalu 2022. Izvor: Izvještaj o radu UNO za 2022.

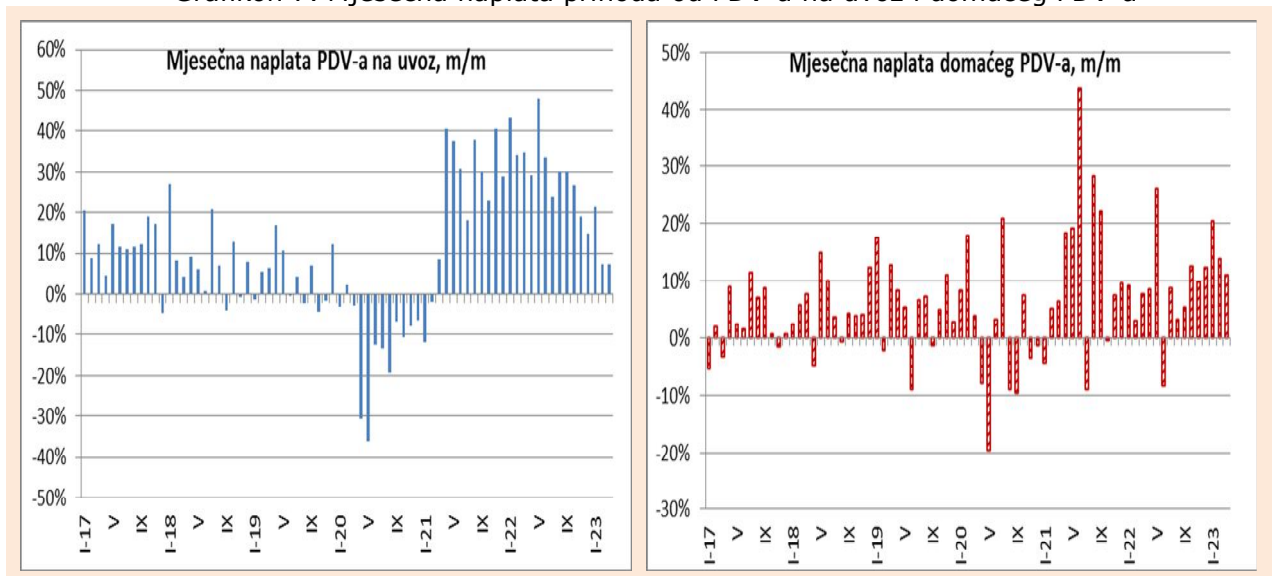
Grafikon 6. Trendovi u naplati bruto PDV-a, m/m

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Analiza strukture bruto PDV-a u prvom kvartalu 2023. ukazuje na zaključak da je niži rast bruto naplate PDV-a od očekivanog posljedica značajno nižih stopa rasta PDV-a na uvoz u veljači i ožujku, što predstavlja najniže mjesečne stope rasta PDV-a na uvoz u posljednje dvije godine (Grafikon 7, lijevo). S druge strane, naplata domaćeg PDV-a bilježi neuobičajeno visoke stope rasta još od četvrtog kvartala 2022. (Grafikon 7, desno).

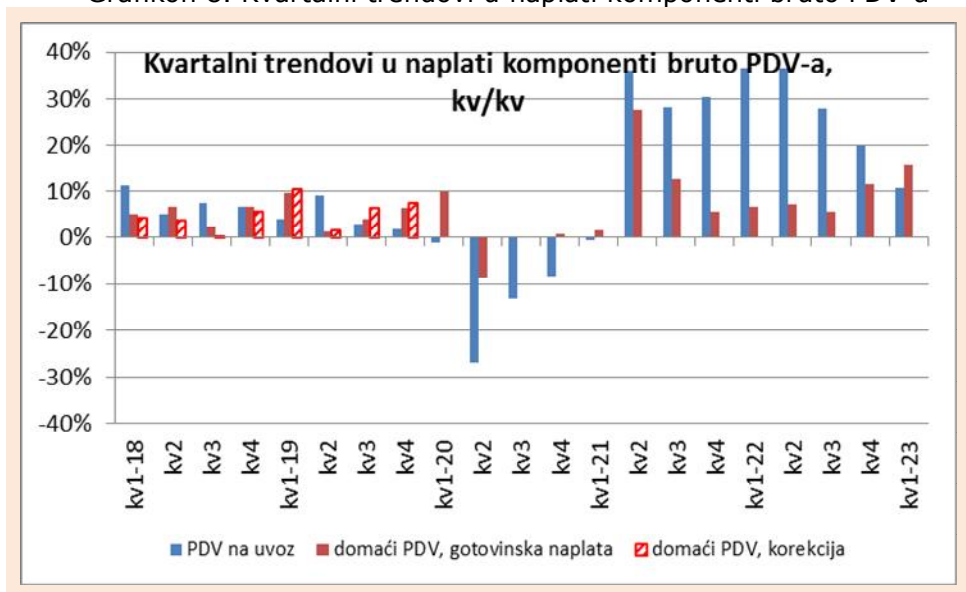
Grafikon 7. Mjesečna naplata prihoda od PDV-a na uvoz i domaćeg PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

U prvom kvartalu 2022. naplata PDV-a na uvoz je zabilježila rast od 10,7%, što je najniži kvartalni rast u posljednjih osam kvartala. S druge strane, stopa rasta domaćeg PDV-a iznosila je 15,8%, što predstavlja najvišu stopa rasta od drugog kvartala 2021. (Grafikon 8).

Grafikon 8. Kvartalni trendovi u naplati komponenti bruto PDV-a

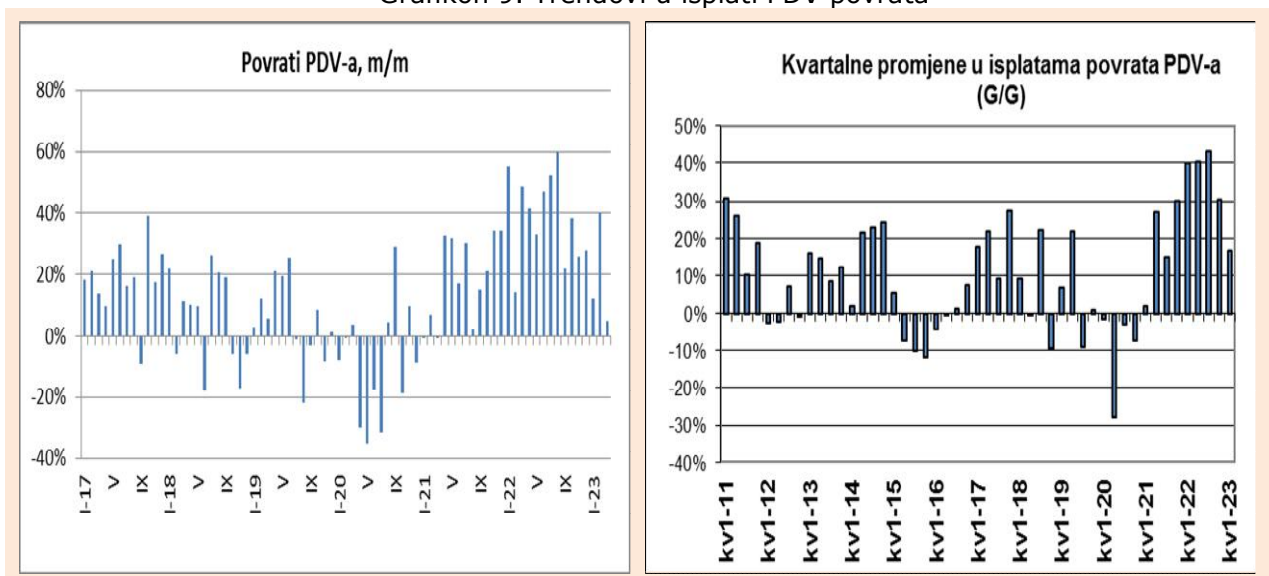

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Napomena: „Domaći PDV – korekcija“ podrazumijeva ispravku iznosa domaćeg PDV-a u skladu sa pravilima obračunskog računovodstva. UNO prilikom izvještavanja koristi neto gotovinski koncept, a zbog značajne kompenzacije obveza za trošarine na naftne derivate i obveza za putarinu potraživanjima po osnovu PDV-a (porezni kredit) tijekom 2018. godine došlo je do značajnih odstupanja kod iznosa domaćeg PDV-a u odnosu na prikazan u izvještaju UNO.

Pregled kvartalnih trendova naplate komponenti bruto PDV-a pokazuje divergentne trendove u strukturi bruto PDV-a, opadajući trend kod PDV-a na uvoz, što je i očekivano, s obzirom na usporavanje uvoza nakon stabilizacije svjetskih berzi, dok je kod naplate domaćeg PDV-a evidentan rastući trend, što može biti posljedica rasta potrošnje građana, ali i usporavanja isplata povrata PDV-a uvoznicima. Budući da je prvom kvartalu 2023. evidentirano 25,6 mil KM neusklađenih prihoda, a imajući u vidu da se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a, pri konačnom usklađivanju prihoda može se očekivati i nešto viša stopa rasta domaćeg PDV-a u ožujku 2023, a time i povećanje stope rasta u prvom kvartalu 2023.

Grafikon 9. Trendovi u isplati PDV povrata

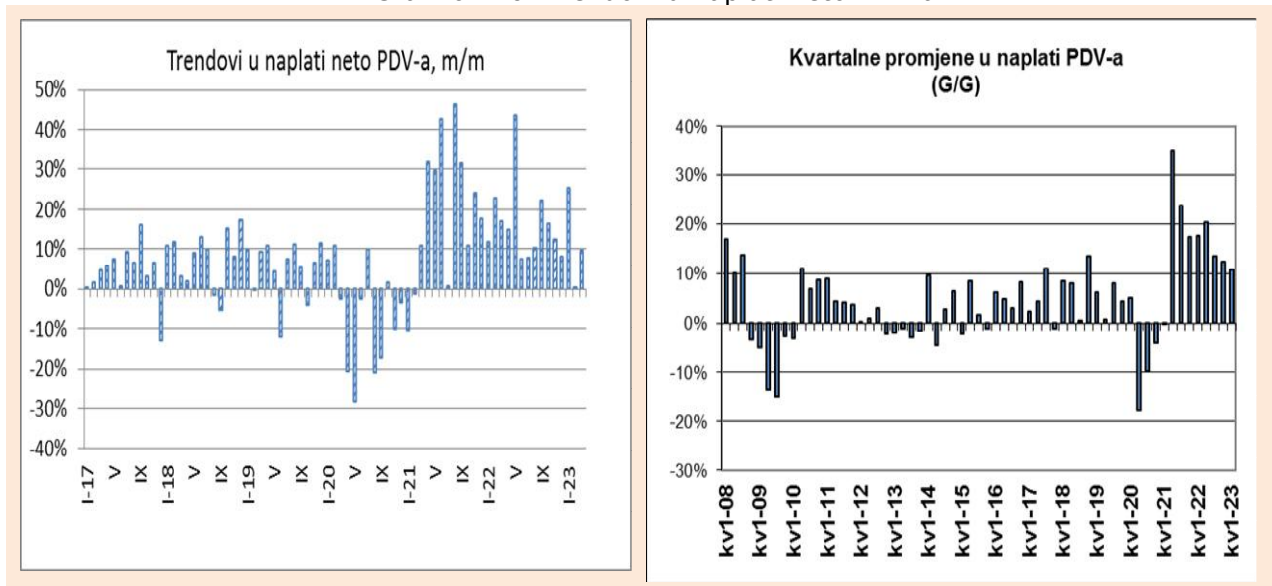
Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Primjetno je snažno usporavanje isplata povrata PDV-a, koje traje od rujna 2022. U ožujku 2023. povrati su bili veći za svega 5,1% nego u istom mjesecu 2022. (Grafikon 9, lijevo). Kvartalni pregled kretanja isplata povrata ukazuje na snažno usporavanje u prvom kvartalu 2023. kada je zabilježena stopa rasta od 16,8% (Grafikon 9, desno).

U prvom kvartalu 2023. obveznicima je vraćeno 67,1 mil KM povrata PDV-a više nego u istom razdoblju 2022., dok su isplate povrata međunarodnim projektima bile veće za 13,5 mil KM. Udio kumulativa povrata PDV-a u kumulativu bruto PDV u prvom kvartalu 2023. iznosi 31%, što je za 1,1 p.p. iznad udjela u istom razdoblju 2022. Visok udio povrata u bruto naplati PDV-a u prvom kvartalu posljedica je vremenske neusklađenosti tekuće bruto naplate PDV-a i isplata povrata koje se odnose na prethodna porezna razdoblja kada su bile više stope uvoza i izvoza.¹⁵

U ožujku 2023. je ostvaren rast neto PDV-a od 9,7% (Grafikon 10, lijevo), dok je na razini prvog kvartala 2023. zabilježen rast od 10,7% (Grafikon 10, desno). Nakon usklađivanja neusklađenih prihoda mogu se očekivati i znatno više mjesečne i kumulativne stope rasta neto PDV-a u prvom kvartalu 2023. jer se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a.

Grafikon 10. Trendovi u naplati neto PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

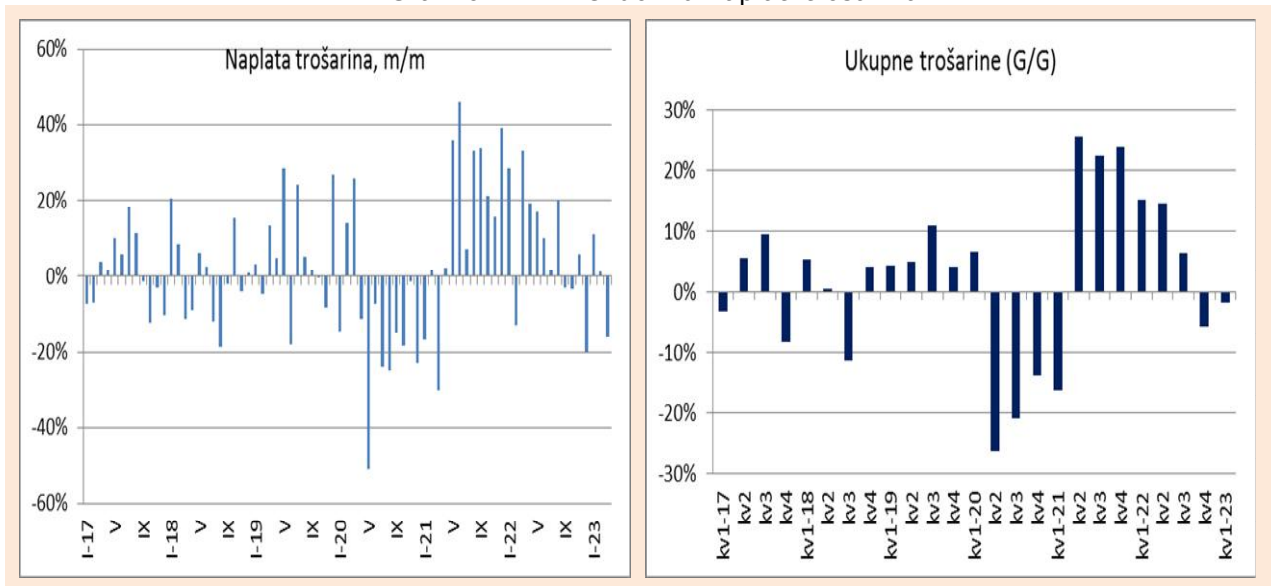
Trošarine

Naplata trošarina u prvom kvartalu 2023. je snažno oscilirala. U siječnju je zabilježen snažni rast naplate od 11,1%, u veljači minimalan rast od 1,1%, dok je u ožujku zabilježen pad od čak 15,1% (Grafikon 11, lijevo).

¹⁵ U skladu sa odredbama Zakona o PDV-u povrati pretežnim izvoznicima se isplaćuju u roku od 30 dana od podnošenja PDV prijave za mjesec u kojem je nastao izvoz, a ostalim izvoznicima i uvoznicima povrati se isplaćuju u roku od 60 dana od podnošenja PDV prijave za mjesec u kojem je izvršen uvoz/izvoz.

Grafikon 11. Trendovi u naplati trošarina

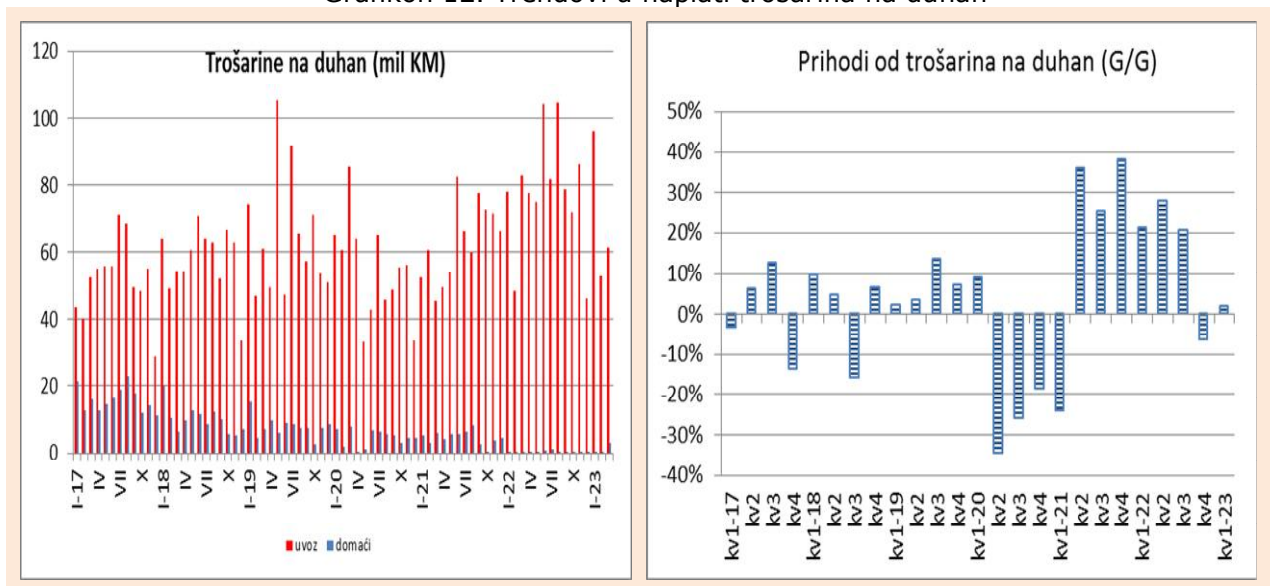

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Zbog loše naplate trošarina u ožujku 2023. u prvom kvartalu 2023. je zabilježen pad od 1,9%, čime je nastavljen negativan trend rasta iz četvrtog kvartala 2022. (Grafikon 12, desno).

U strukturi prihoda od trošarina dominiraju trošarine na duhanske prerađevine i trošarine na derivate nafte. Imajući u vidu stabilan negativni trend u naplati trošarina na derivate nafte oscilacije u naplati ukupnih prihoda od trošarina u prvom kvartalu 2023. su posljedica oscilacija u naplati trošarina na duhanske prerađevine. Naplata trošarina na duhan u siječnju u apsolutnom iznosu je bila jako visoka, a u veljači i ožujku jako niska (Grafikon 12, lijevo). Međutim, zbog oscilacija u osnovici iz 2022. stope rasta oslikavaju drugačije trendove. Tako je u siječnju i veljači 2023. ostvaren rast od 22,9% i 8,7% respektivno, dok je u ožujku zabilježen veliki pad od 22,2% u odnosu na referentne mjeseci 2022. Loša naplata trošarina na duhanske prerađevine u ožujku anulirala je rast iz prva dva mjeseca tako da je na razini kvartala ostvaren pad prihoda od trošarina na duhan od 1,8% (Grafikon 12, desno).

Grafikon 12. Trendovi u naplati trošarina na duhan

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Budući da je u prvom kvartalu 2022. u cijelosti ugašena domaća duhanska industrija, nakon četiri godine rapidnog smanjenja proizvodnje, naplata trošarina na duhanske prerađevine se odnosi samo na uvezene cigarete i ostale duhanske prerađevine¹⁶. Nakon nestanka velikog domaćeg proizvođača ogromnu većinu tržišta duhanskih prerađevina u BiH *de facto* drže samo dvije inozemne duhanske kompanije¹⁷. Promjenom režima plaćanja trošarina na duhanske prerađevine se odnedavno plaćaju pri uvozu. Time je skraćen vremenski razmak između uplate trošarina i plasmana cigareta na koji se uplata odnosi¹⁸. Utjecaj promjene režima uplate trošarina je jedan od razloga za snažne oscilacije u naplati trošarina u posljednja četiri mjeseca. Prelaskom na novi način plaćanja trošarina nastao je vakuum u naplati trošarina, čija je duljina i, posljedično, utjecaj na naplatu prihoda od trošarina, ovisila o intervalu između preuzimanja markica i uvoza cigareta¹⁹. Radi se o jednokratnom efektu, koji je pozitivan za gotovinski tok duhanskih kompanija, no, za državu predstavlja gubitak prihoda od trošarina. U očekivanju stupanja izmjena Zakona o trošarinama²⁰ distributeri su zalihe cigareta u maloprodaji sveli na minimum, jer plaćanje trošarina po starom modelu zahtijeva *ex ante* angažiranje velikih financijskih sredstava²¹. Sve je to rezultiralo manjom naplatom trošarina u prosincu 2022. Iako se očekivalo da će stupanjem na snagu svih provedbenih propisa duhanske kompanije tijekom siječnja 2023. preći na novi režim plaćanja, to se nije desilo zbog prilagodbi carinskim procedurama u vezi plaćanja trošarina kod uvoza (pribavljanje bankovnih garancija i dr.). Imajući to u vidu razumljivo je da se razlikovao tempo preuzimanja novih procedura i prelaska na novi režim plaćanja, što je u konačnici imalo za posljedicu da se efekat gubitka prihoda ispoljio *de facto* u dva mjeseca (veljači i ožujku). Drugi

¹⁶ Navedeno se odrazilo i na analitiku prihoda od trošarina u kojoj od sada postoje samo trošarine na uvezene duhanske prerađevine (vid. Grafikon 12, lijevo, „domaći“). Međutim, potrebno je napomenuti da je u ožujku 2023. naplaćeno 3,1 mil KM po osnovu razlike iznosa *ad valorem* trošarine na zalihe duhanskih prerađevina zatečenih u momentu posljednjeg povećanja maloprodajnih cijena 1.3.2023., odnosno 13.3.2023. Iznos je evidentiran kao domaće trošarine, premda se odnosi isključivo na zalihe uvezenih cigareta.

¹⁷ Prema podacima za 2022. dvije inozemne duhanske kompanije drže 85% tržišta cigareta u BiH.

¹⁸ Do izmjena Zakona o trošarinama trošarine su se plaćale u momentu preuzimanja markica, što je proizvodio negativne efekte ne gotovinski tok duhanskih kompanija budući da je bilo potrebno uplatiti značajna financijska sredstva za trošarine mnogo vremena prije njihove prodaje.

¹⁹ Između te dvije krajnje aktivnosti potrebno je izvesti trošarinske markice u zemlje gdje se duhanske prerađevine proizvode, proizvesti cigarete i prevesti ih u BiH. Ovisno o proizvođaču do sada je bilo potrebno najmanje mjesec dana da se uvezu cigarete sa trošarinskim markicama na koje je plaćena trošarina.

²⁰ Za provedbu izmjena Zakona o trošarinama bilo je potrebno izmijeniti nekoliko pravilnika u složenoj proceduri koja podrazumijeva javne konsultacije, usvajanje od strane UO UNO i objavu u Službenom glasniku BiH.

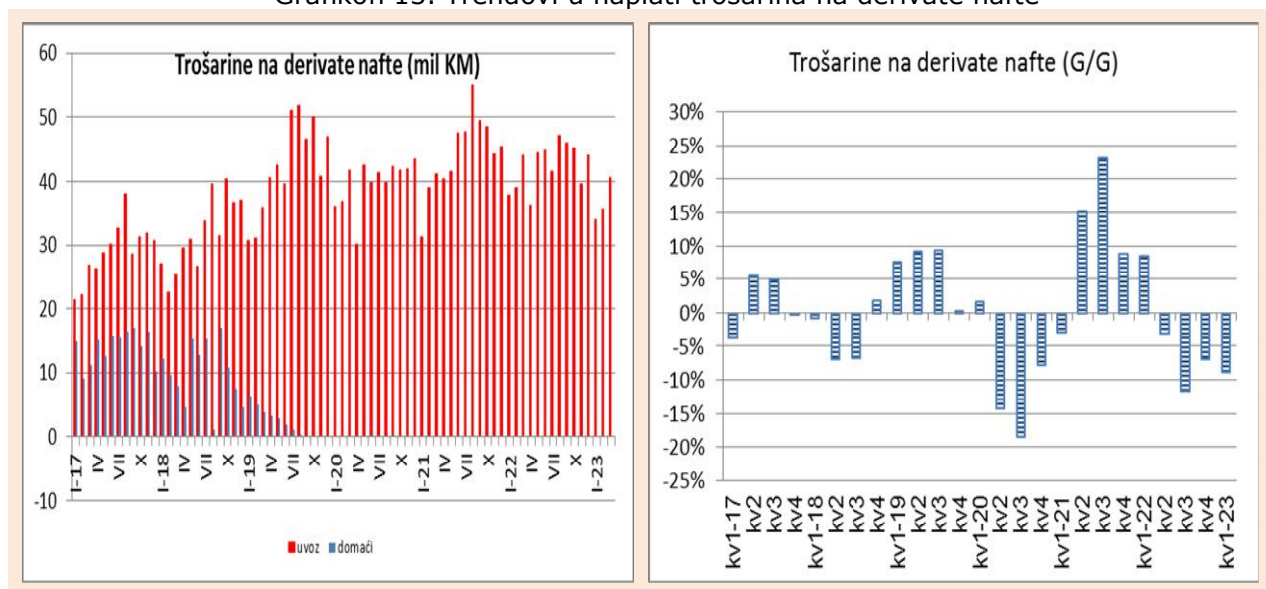
²¹ Prosječna mjesečna uplata trošarina na duhanske prerađevine u 2022. iznosila je 78 mil KM.

razlog za skromniju naplatu trošarina na duhanske prerađevine od očekivane u prvom kvartalu je smanjen dolazak nerezidenata u BiH zbog loše zimske sezone. Konačno, ne treba zanemariti ni efekte povećanja maloprodajnih cijena većine brendova cigareta u ožujku 2023.²², pozitivne na naplatu prihoda u siječnju, nakon najave povećanja a prije stvarnog povećanja cijena, s obzirom da su tada uplate vršene *ex ante* po starom cjenovniku prilikom preuzimanja markica, te negativne na naplatu trošarina u ožujku nakon povećanja cijena zbog pada potrošnje.

Negativni trendovi u naplati trošarina na derivate nafte iz 2022. nastavljeni su i u 2023. Potrebno je imati u vidu i osnovicu za usporedbu u prvom kvartalu 2022. Stabilne cijene energenata na svjetskom tržištu u prva dva mjeseca 2022. imale su za posljedicu stabilnu potrošnju derivata nafte u BiH, koja je rasla u skladu sa očekivanim projekcijama, što je, u konačnici, dovelo do rasta naplate specifičnih poreza (trošarina i putarine na derivate nafte) u tom razdoblju 2022. Skok cijena nafte nakon izbijanja rata je doveo do pada potrošnje derivata nafte u BiH, koji je nastavljen i u 2023, što za posljedicu ima pad prihoda od trošarina i putarine u usporedbi sa višom osnovicom iz razdoblja prije izbijanja rata. Naplata prihoda od trošarina na derivate nafte u siječnju je bila manja za 10,2%, u veljači za 8,4%, a u ožujku za 7,8% u odnosu na referentne mjesec 2022. U apsolutnom iznosu u prva dva mjeseca 2023. naplaćen je najmanji iznos trošarina na derivate nafte u posljednje dvije godine (Grafikon 13, lijevo). Osim osnovice važan razlog je što se maloprodajne cijene derivata nafte u BiH sporo prilagođavaju naniže u odnosu na oscilacije cijena na svjetskom tržištu, ne samo da ne prate tempo smanjenja, već je i smanjenje niže nego što bi se moglo očekivati, što djeluje restriktivno na potrošnju derivata. Treći faktor niže potrošnje derivata nafte je loša zimska sezona i smanjen dolazak nerezidenata u BiH.

Naplata trošarina na derivate nafte je u negativnoj zoni rasta već četiri kvartala uzastopno, pri čemu je u prvom kvartalu 2023. zabilježen pad naplate od 8,7% (Grafikon 13, prikaz desno).

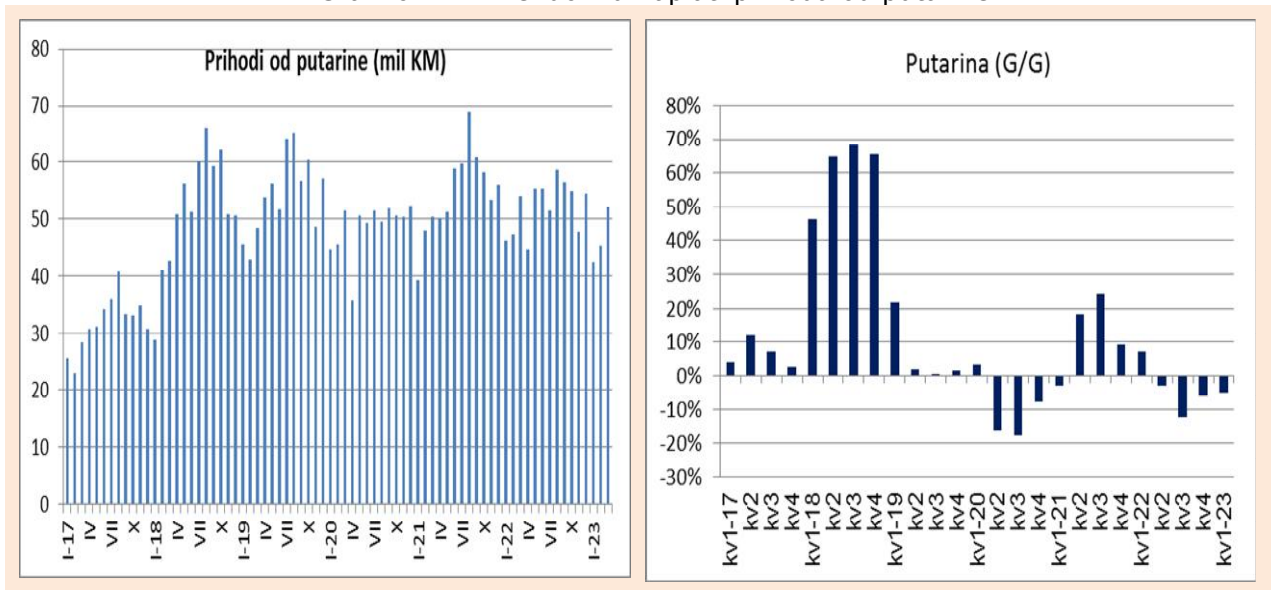
Grafikon 13. Trendovi u naplati trošarina na derivate nafte

Izvor: Uprava za neizravno opreživanje BiH, prikaz OMA

²² S obzirom na prosječnu ponderiranu cijenu cigareta povećanje cijena cigareta je iznosilo u prosjeku 2,7%, odnosno 3,4% u odnosu na prosječnu ponderiranu cijenu cigareta u prosincu 2022.

Grafikon 14. Trendovi u naplati prihoda od putarine

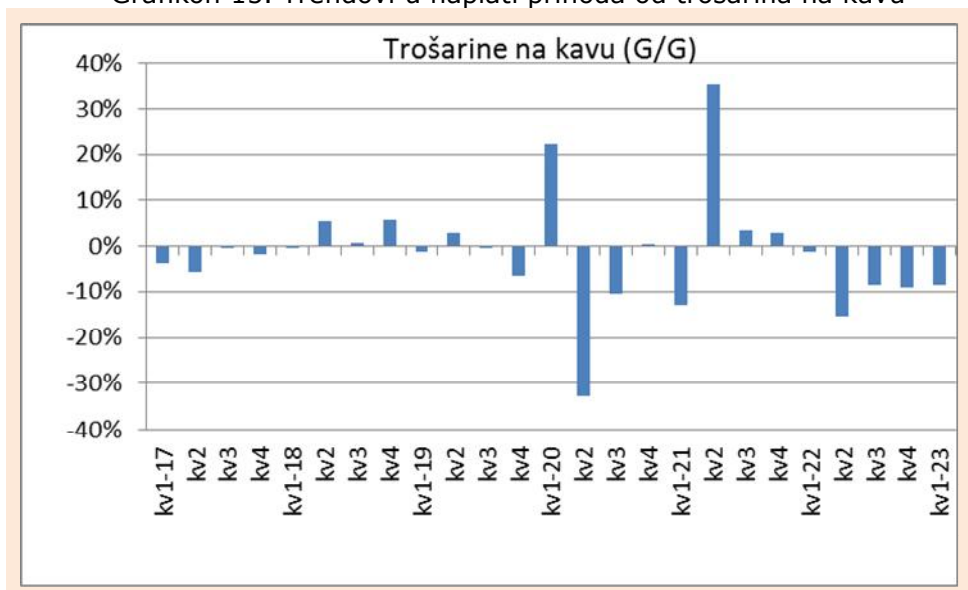

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

Naplata prihoda od putarine prati naplatu trošarina na derivate nafte, sa određenim razlikama koje potječu od različitih osnovica na koje se obračunava i plaća putarina, odnosno trošarina na derivate nafte. Efekat osnovice i negativna kretanja potrošnje derivata su se odrazili i na naplatu prihoda od putarine, pogotovo u prva dva mjeseca 2023. (Grafikon 14, lijevo). U prvom kvartalu 2023. bruto prihoda od putarine je naplaćeno 5,1% manje nego u istom kvartalu 2022., čime je nastavljen trend negativnog rasta iz 2022. (Grafikon 14, desno).

Negativni trendovi u naplati prihoda od trošarina na kavu iz 2022. nastavljeni su i u prvom kvartalu 2023., kada je zabilježen pad prihoda od trošarina na kavu od 8,5% (Grafikon 15).

Grafikon 15. Trendovi u naplati prihoda od trošarina na kavu

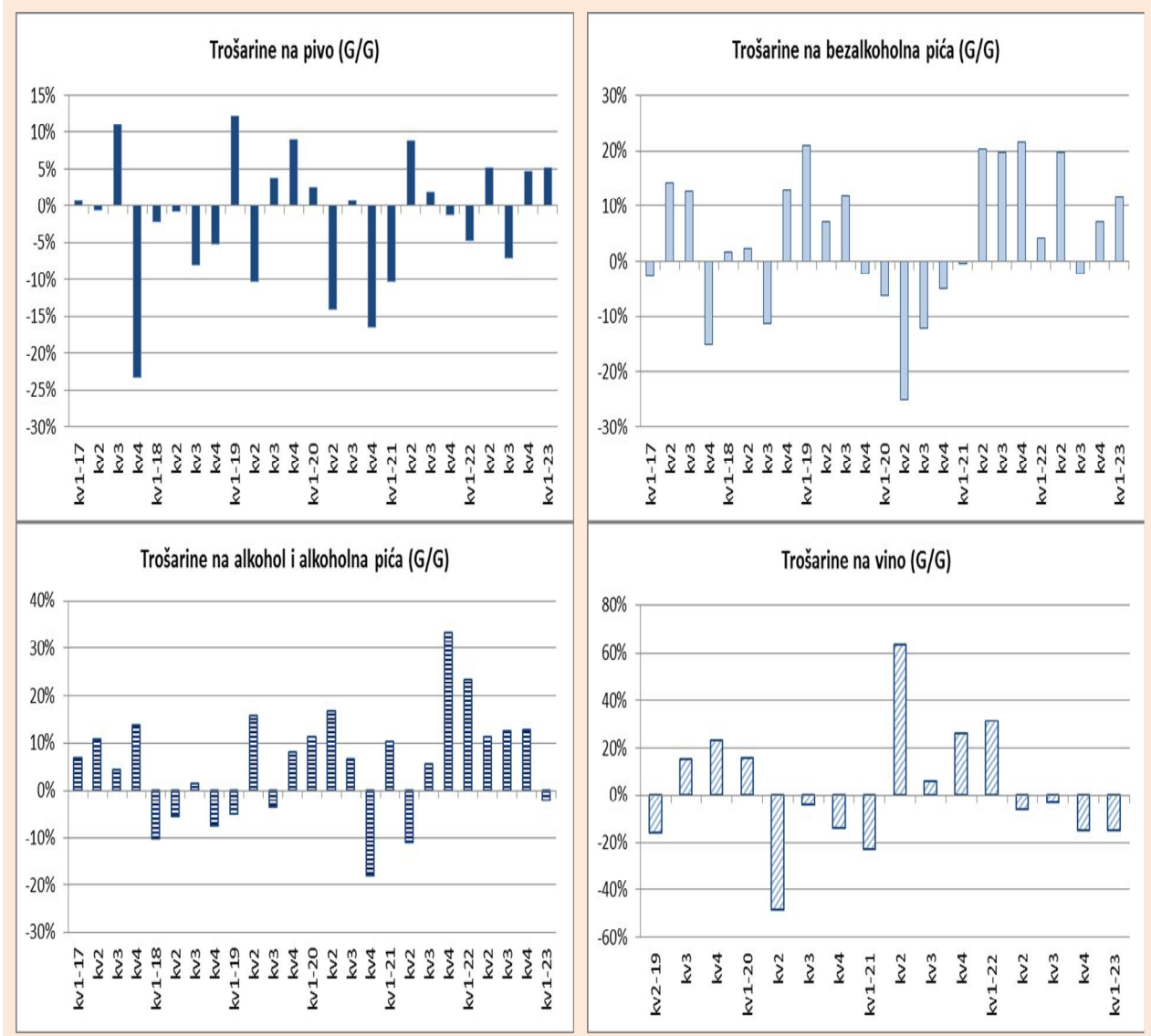

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

U prvom kvartalu 2023. pogoršani su trendovi u naplati od trošarina na alkohol i alkoholna pića, te je nakon šest uzastopnih kvartala sa pozitivnom rastom ostvaren pad prihoda od 2,3% (Grafikon 16). Negativni trendovi su nastavljeni i u naplati trošarina na vino. S druge strane, sa stopom rasta od 11,7% nastavljeni su pozitivni trendovi u naplati trošarina na bezalkoholna pića.

Nakon snažnih oscilacija, od četvrtog kvartala 2022. naplata trošarina na pivo je stabilna, što je nastavljeno sa stopom rasta od 5,1% i u prvom kvartalu 2023. Međutim, pozitivan rast je ostvaren zahvaljujući rastu prihoda od trošarina na uvozna piva od 13,5%, što je, zbog većeg pondera u strukturi potrošnje piva, bilo dovoljno da se u cijelosti neutralizira pad prihoda od trošarina na domaća piva od 19,5%.

Grafikon 16. Trendovi u naplati trošarina na pivo, bezalkoholna pića, alkohol i alkoholna pića i vino

Izvor: Uprava za neizravno oprezivanje BiH, prikaz OMA

2. Projekcije prihoda od neizravnih poreza 2023-2026 (osnovni scenarij)

Projekcije prihoda za razdoblje 2023-2026 dostupne su u Tabeli 3. Kako bi se osigurala uporedivost projektiranih i naplaćenih prihoda od neizravnih poreza, projekcije prihoda od neizravnih poreza prikazane su na gotovinskoj osnovi u skladu sa izvještajima UNO o naplati po vrstama prihoda. U Tabeli 4. su prikazane projekcije prihoda u % BDP-a.

Tabela 3. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza (2023-2026), travanj 2023.g.

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM					Projektirana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija				2023	2024	2025	2026
	2022	2023	2024	2025	2026				
PDV	5.121,5	5.382,1	5.578,6	5.789,7	5.992,6	5,1%	3,7%	3,8%	3,5%
Trošarine	1.580,0	1.623,2	1.743,3	1.791,1	1.861,1	2,7%	7,4%	2,7%	3,9%
Carine	431,9	470,3	503,7	539,9	585,8	8,9%	7,1%	7,2%	8,5%
Putarina	627,2	639,7	657,0	676,7	699,0	2,0%	2,7%	3,0%	3,3%
Ostalo	66,1	36,3	36,3	36,3	36,3	-45,1%	0,0%	0,0%	0,0%
UKUPNO	7.826,7	8.151,6	8.518,9	8.833,7	9.174,9	4,2%	4,5%	3,7%	3,9%
Namjenska putarina *)	-392,0	-399,8	-410,6	-422,9	-436,9	2,0%	2,7%	3,0%	3,3%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	7.434,8	7.751,8	8.108,2	8.410,8	8.738,0	4,3%	4,6%	3,7%	3,9%

Napomena:

*) Namjenska putarina je do 1.2.2018. iznosila 0,10 KM/litar derivata nafte, namijenjen u cijelosti za izgradnju autocesta, a od 1.2.2018. 0,25 KM/litar derivata nafte, za izgradnju autocesta (0,20 KM/litri) i izgradnju i rekonstrukciju ostalih cesta (0,05 KM/litri).

Kategorija „Ostalo“ uključuje ostale prihode koji se prikupljaju na JR UNO (prihodi od terminala, zakupnina i sl.) te neusklađene prihode (prihodi koji ostanu neusklađeni nakon konačnog usklađivanja naplate prihoda sa prijavama i deklaracijama u IT sustavu UNO)

Tabela 4. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza u % BDP-a, travanj 2023. g.

Vrsta prihoda (neto)	u % BDP-a				
	Izvršenje	Projekcija			
	2022	2023	2024	2025	2026
PDV	11,5%	11,3%	11,2%	11,0%	10,8%
Trošarine	3,5%	3,4%	3,5%	3,4%	3,3%
Carine	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,1%
Putarina	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%
Ostalo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
UKUPNO	17,6%	17,2%	17,1%	16,8%	16,5%
Namjenska putarina	-0,9%	-0,8%	-0,8%	-0,8%	-0,8%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	16,7%	16,3%	16,2%	16,0%	15,7%

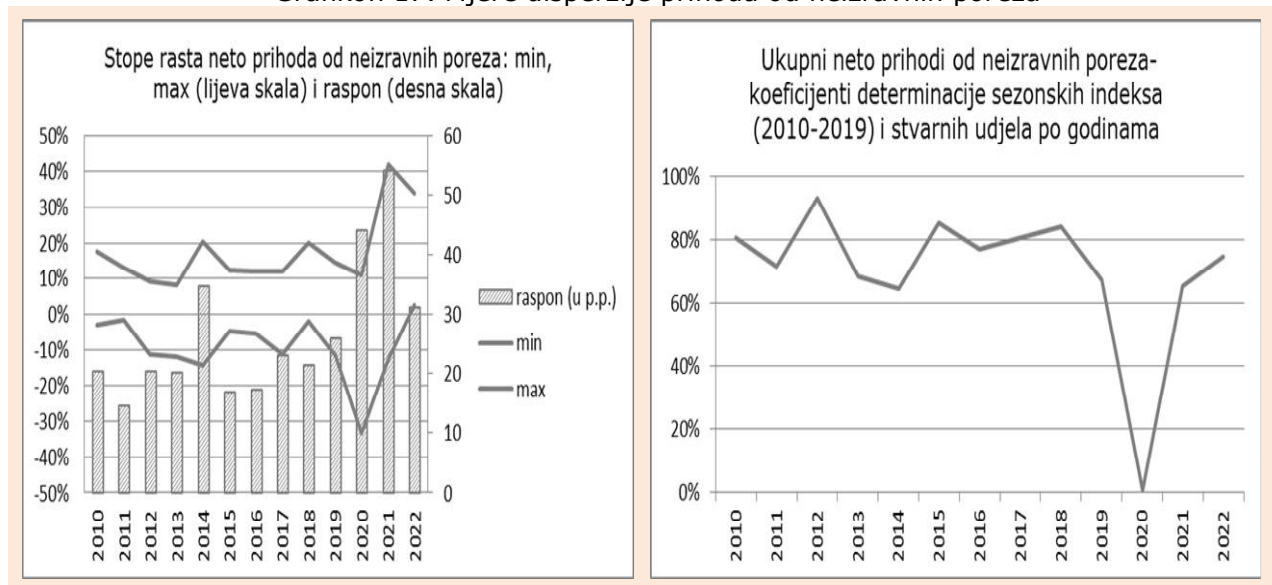
Izvor podataka za BDP: BHAS, rashodni pristup, veljača 2023 i Projekcije DEP-a, ožujak 2023

2.1. Projekcije za 2023. godinu

Prilikom izrade projekcija prihoda za 2023. godinu ne može se osloniti na sezonske sheme naplate prihoda iz 2020. i 2021. godine, s obzirom da su one izašle iz ranijih okvira zbog efekata virusa korona.²³ Usprkos poremećajima na globalnom planu, turbulencijama na tržištu naftnih derivata i snažnom rastu cijena, u 2022. se raspon mjesečnih stopa rasta prihoda od neizravnih poreza smanjio u odnosu na prethodne dvije godine (Grafikon 17, lijevo), a mjesečna dinamika prihoda u 2022. godini se poprilično vratila na *pre-COVID-19* sezonsku shemu²⁴ (Grafikon 17, desno). To posebno važi za prihode od PDV-a, trošarine na alkohol, pivo i bezalkoholna pića, dok trošarine na derivate nafte i putarina, očekivano, i u 2022. godini poprilično odstupaju od stare sezonske sheme. Prihodi od trošarina na duhan i kavu nikad nisu ni imali izraženu sezonsku komponentu.²⁵

U prva tri mjeseca 2023. godine ostvarena je stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza od 6,8% u odnosu na isto razdoblje 2022. godine. Prema projekcijama DEP-a, očekuje se nominalni rast BDP-a od 6,4% u 2023. godini. Imajući u vidu da stopa rasta prihoda u prvom kvartalu 2023. godine dijelom proizilazi iz specifičnosti u statističkoj osnovici za usporedbu (vid. Dio 1.3.2.), te uzimajući u obzir ogromne nepoznanice u pogledu dešavanja u Ukrajini, **projektirana stopa rasta prihoda od neizravnih poreza za 2023. godinu** je nešto niža od tromjesečne stope rasta i **iznosi 4,2%**.

Grafikon 17. Mjere disperzije prihoda od neizravnih poreza

Izvor: Izračun OMA-e na osnovu podataka UNO

Napomena: Ukupni neto mjesečni prihodi u izračunu ne uključuju neusklađene prihode na JR UNO

²³ Mjesečna dinamika prihoda u 2020. godini je potpuno odudarala od tzv. *pre-COVID-19* sezonske sheme. Raspon mjesečnih stopa rasta neto prihoda (razlika između maksimalne i minimalne vrijednosti) iznosio je 44,2 p.p. Iako se nekim dijelom vratila na stari šablon, naplata neto prihoda od neizravnih poreza u 2021. godini također poprilično odudara od stare sezonske sheme. U 2021. je raspon mjesečnih stopa rasta neto prihoda od neizravnih poreza bio još viši nego u 2020. godini i iznosio je visokih 54,1 p.p. što je rezultat: (1) poremećaja sezonske sheme u baznoj 2020. godini, i (2) karakteristika sezonske sheme u 2021. godini

²⁴ Nakon kalkulacije sezonskih indeksa za razdoblje 2010-2019, postavljeni su regresioni modeli i izračunati koeficijenti determinacije sezonskih indeksa i stvarnih udjela mjesečnih iznosa pojedinih vrsta prihoda u odgovarajućem razdoblju, kako bi se prikazalo koliko dobro se sezonski indeksi „uklapaju“ u stvarne udjele u pomenutom razdoblju.

²⁵ Više o mjesečnim fluktuacijama pojedinih vrsta prihoda od neizravnih poreza i jačini sezonske komponente u biltenima Odjeljenja br. 174/175 i 209/210 (www.oma.uino.gov.ba)

2.1.1. PDV

Nakon pada neto prihoda od PDV-a u 2020. godini od 6,8%, koji je bio posljedica pandemije virusa korona, u 2021. i 2022. godini zabilježen je njihov snažan oporavak i visoke stope rasta od 18,2% i 15,6%, respektivno. Neto prihodi od PDV-a u 2022. godini bili su za 1.099,1 mil KM viši nego u pretkriznoj, 2019. godini.

Projektirani iznos neto prihoda od PDV-a u 2023. godini iznosi 5.382,1 mil KM, što je za 5,1% više od ostvarenja u 2022. godini. Projekcija je zasnovana na historijskoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija PDV-a (koja ne uključuje specifičnosti u 2020. i 2021. godini), te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

2.1.2. Trošarine i putarina

Trošarine na derivate nafte i putarina

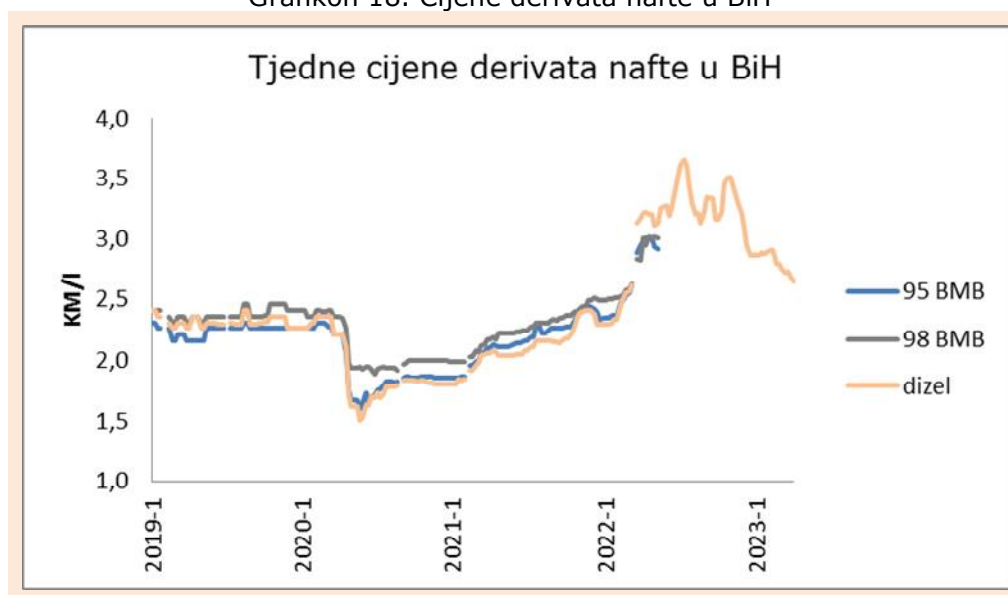
Cijena sirove nafte značajno je varirala u razdoblju od početka 2019. do veljače 2023, do kada su dostupni podaci Američke uprave za energetske informacije (*U.S. Energy Information Administration*). U Tabeli 5. su prikazani godišnji prosjeci mjesečnih cijena sirove nafte tipa Brent (*Europe Brent Spot Price FOB*) u navedenom razdoblju, te njihove minimalne i maksimalne vrijednosti. Na osnovu Tabele 5. može se zaključiti da su cijene sirove nafte u siječnju i veljači 2023. godine dosta niže od prosjeka za 2022. godinu.

Tabela 5. Mjesečne cijene sirove nafte (dolari po barelu), razdoblje od I-2019 do II-2023

	2019	2020	2021	2022	I-II 2023
prosjek	64,4	41,8	70,7	100,8	82,5
min	59,0	18,4	54,8	80,9	82,5
max	71,3	63,7	83,5	122,7	82,6

Izvor: *U.S. Energy Information Administration*

Grafikon 18. Cijene derivata nafte u BiH

Izvor: Vanjskotrgovinska komora BiH (prikaz OMA)

Faktori koji utječu na formiranje cijena derivata na tržištu BiH su cijene sirove nafte, trgovačke marže, visine poreznih stopa i dr. U Grafikonu 18. je predstavljeno kretanje cijena derivata

nafte²⁶ na tržištu BiH u razdoblju od početka 2019. godine do 14. tjedna 2023. godine, po tjednima.²⁷

Nakon razdoblja izrazito stabilnih cijena u 2019. godini, cijene derivata nafte na tržištu BiH snažno su pale u proljeće 2020. godine, kao posljedica pandemije virusa korona. U 21. tjednu 2020. godine cijena dizel goriva iznosila je svega 1,5 KM/l, dok je cijena goriva BMB-95 iznosila 1,6 KM/l. Od 22. tjedna 2020. godine (kraj svibnja) cijene derivata bilježe stabilan trend rasta, koji je zadržan kroz čitavu 2021. godinu. Na koncu 2021. godine cijene dizel goriva i BMB-95 iznosile su 2,3 KM/l a cijene BMB-98 2,5 KM/l. Dešavanja u Ukrajini utjecala su na intenziviranje trenda rasta cijena u 2022. godini, tako da su, prema posljednjim dostupnim objavljenim podacima za benzin, u 19. tjednu 2022. godine cijene goriva BMB-95 porasle za 24,2% u odnosu na 1. tjedan 2022. godine, dostižući razinu od visokih 2,9 KM/l. Prosječne cijene dizel goriva dostigle su svoj maksimum od 3,7 KM/l u 28. tjednu 2022. godine. Nakon toga su snažno varirale, da bi u posljednjem tjednu 2022. godine iznosile 2,9 KM/l. U dosadašnjem tijeku 2023. godine zabilježen je blagi trend pada cijena dizel goriva. U 14. tjednu 2023. godine cijene dizel goriva iznosile su 2,6 KM/l.

Ukupna potrošnja derivata nafte u 2022. godini je opala za 2,9% u odnosu na 2021. godinu. Pad potrošnje dizel goriva iznosio je 2,5%, benzina 5,6% a ostalih derivata (lož ulje, kerozin i tekući naftni plin) 2,9%. Odjeljenje je razvilo model višestruke regresije²⁸, sa ovisnom varijablom (y) „*potrošnja dizel goriva i benzina (u mil l)*“, gdje su neovisne varijable bile (1) *visina BDP-a* i (2) *p.p. cijena na uvozu sa pond. trošarinom i putarinom (KM/l)*. Na osnovu regresionog modela, projekcije neto prihoda od trošarina na derivate nafte i putarine za 2022. godinu iz listopada 2022. godine izvršene sa stopom preciznosti od 99,8% i 100,1%, respektivno, i to u uvjetima izraženih turbulencija cijena na tržištu derivata nafte.

Podaci za potrošnju derivata nafte po vrstama za Q1 2023. g. nisu bili dostupni u vrijeme izrade projekcija, ali podaci o naplati prihoda ukazuju na pad potrošnje u odnosu na isti kvartal prethodne godine. U prvom kvartalu 2023. godine zabilježene su negativne stope rasta trošarina na derivate nafte i putarine, što je i očekivano, imajući u vidu specifičnosti statističke osnovice za usporedbu. Naime, u prvom kvartalu 2022. godine zabilježene su visoke stope rasta trošarina na derivate nafte i putarine, nakon čega su, sa početkom ratnih dešavanja u Ukrajini i posljedicama na cijene derivata, ostvarene negativne stope rasta u naredna tri kvartala. Stoga, 2022. godina, kao i prethodne dvije (zbog drugih specifičnosti), ne mogu predstavljati osnovicu za izradu projekcija prihoda. Na osnovu stare sezonske sheme i projekcija kretanja makroekonomskih pokazatelja za 2023. godinu projektirane su stope rasta neto trošarina na naftu i putarine od 1,4% i 2,0%, respektivno.

Prihodi od trošarina na duhan

Polazište za projekcije prihoda od trošarina na duhanske prerađevine za 2023. jesu tekući trendovi na tržištu duhanskih prerađevina, koje karakteriziraju velike oscilacije i iznimno loša naplata u ožujku. Za razliku od prethodnih godina naplata trošarina na duhanske prerađevine u 2022. ne može predstavljati pouzdano polazište za projekcije naplate u 2023. iz nekoliko razloga. Prvo, naplata trošarina na duhanske prerađevine u prvom kvartalu 2023. bila je pod snažnim utjecajem promjene režima naplate, čiji će se negativni efekti zbog svojih velikih razmjera odraziti na ukupnu naplatu prihoda od trošarina u 2023. Drugo, očigledno je da je visok rast naplate prihoda od trošarina na duhanske prerađevine u 2022. od 15,4% bio posljedica anticipirane potrošnje nerezidenata u zimskoj sezoni 2023. koja se nije realizirala u očekivanoj mjeri. Treće, povećanje

²⁶ Nakon 19. tjedna 2022. godine prikazani su samo podaci za dizel gorivo, jer je tada prekinuto izvještavanje o cijenama za goriva 95 BMB i 98 BMB na web stranici Vanskotrgovinske komore BiH sa podacima International Road Transport Union-a). Dostupni su jedino podaci o najčešćim cijenama goriva za pojedine kompanije u BiH.

²⁷ Korišteni su podaci International Road Transport Union-a, preuzeti sa web stranice Vanjskotrgovinske komore BiH (VTK).

²⁸ Više o regresionom modelu i potrošnji derivata nafte u 2022. godini u OMA Biltenu br. 213/214 (www.oma.uino.gov.ba)

maloprodajnih cijena cigareta u ožujku imalo je i pozitivne (u siječnju) i negativne (u ožujku) efekte na naplatu prihoda, a puni efekti na potrošnju ispoljiće se tek u narednom razdoblju. Imajući u vidu negativne efekte promjene režima plaćanja trošarina u visini prosječne mjesečne naplate trošarina, polazeći od makroekonomskih projekcija potrošnje za 2023. i pretpostavljajući da će ukupno povećanje prosječne ponderirane cijene cigareta u 2023., uključujući i povećanje maloprodajnih cijena cigareta u prvom kvartalu 2023²⁹., iznositi maksimalno 2,7%, u 2023. se može očekivati rast prihoda trošarina na duhanske prerađevine od 3,7%.

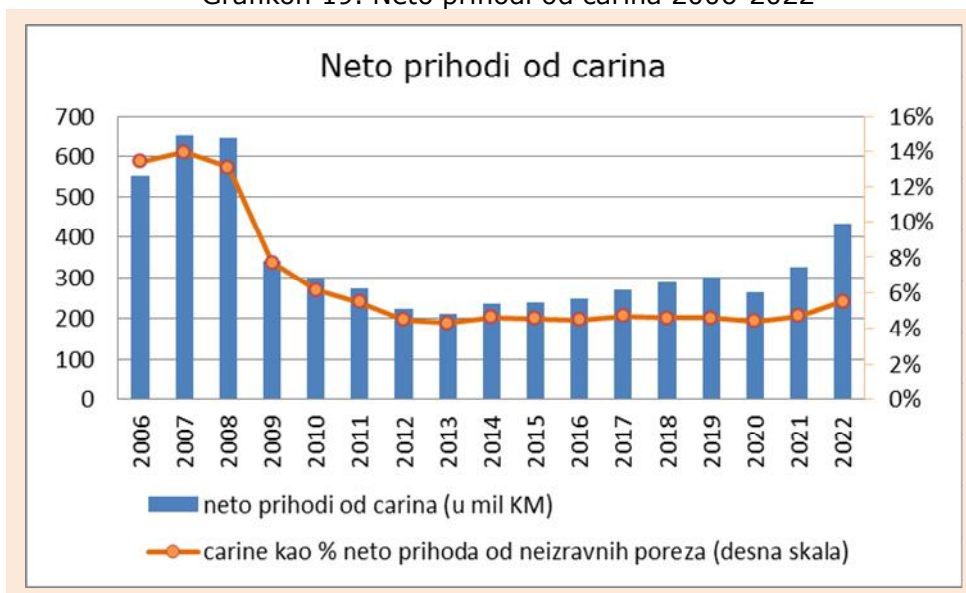
Prihodi od ostalih kategorija trošarina

Prihodi od ostalih kategorija trošarina (alkohol i alkoholna pića, pivo, vino, bezalkoholna pića i kava) nemaju značajan udio u ukupnim prihodima od trošarina.³⁰ Projektirani su u skladu sa tekućim trendovima naplate, historijskom sezonskom shemom te projekcijama relevantnih makroekonomskih pokazatelja.

2.1.3. Carine

Liberalizacija vanjske trgovine dovela je do snažnog pada prihoda od carina, kako u apsolutnim iznosima tako i u pokazateljima udjela u ukupnim neto prihodima od neizravnih poreza. Sa 650,4 mil KM u 2007. godini, neto prihodi od carina pali su na svega 211 mil KM u 2013. godini. Od 2014. godine zabilježen je šestogodišnji trend blagog rasta prihoda, dosežući razinu od 300,6 mil KM u 2019. godini. U 2020. godini, sa pandemijom koronavirusa, neto prihodi od carina su ponovo pali na 262,2 mil KM, dok su u 2021. i 2022.g. zabilježili snažan oporavak, te su u 2022. godini iznosili 431,9 mil KM, što je najviši iznos nakon početka primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU u 2008. godini. Ako se promatra udio u ukupnim neto prihodima od neizravnih poreza, primijetan je snažan pad u razdoblju od 2007. do 2013. godine sa 14,0% na 4,3%. Nakon tog razdoblja (2014-2021) je ovaj udio relativno stabilan, i kreće se u rasponu od 4,4% do 4,7%, da bi u 2022. godini porastao na 5,5% (Grafikon 19).

Grafikon 19. Neto prihodi od carina 2006-2022

Izvor: Pregled OMA na osnovu podataka UNO i projekcije OMA za 2022. god.

²⁹ Prema zahtjevima za korekcije cijena, koji su dostavljeni UNO, povećanje maloprodajnih cijena cigareta je iznosilo od 0,10 KM do 0,20 KM po paklici.

³⁰ Bruto prihodi od svih pobrojanih vrsta trošarina imali su udio svega 9,2% u bruto prihodima od trošarina u 2022. godini.

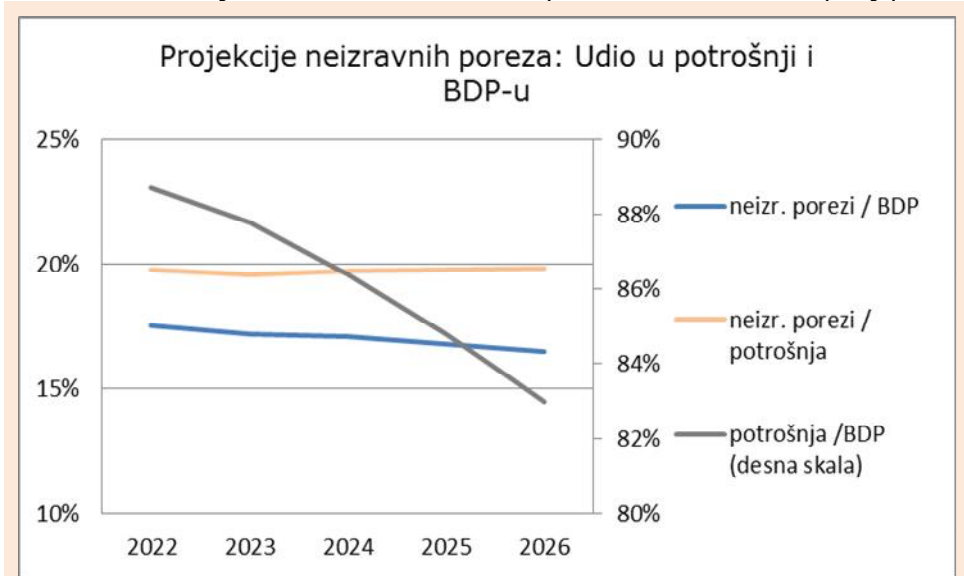

Prema podacima Uprave za neizravno oporezivanje BiH u prvom kvartalu 2023. godine ostvarena je stopa rasta uvoza od 4% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Imajući u vidu trendove naplate prihoda od carina, kretanje uvoza i projekcije DEP-a, za 2023. godinu se projektira neto naplata carina u iznosu od 470,3 mil KM, što je za 8,9% više od naplate u prethodnoj godini.

2.2. Projekcije za razdoblje 2024-2026

Projektirane stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza za 2024., 2025. i 2026. godinu iznose 4,5%, 3,7% i 3,9%, respektivno. Projekcija prihoda u navedenom razdoblju zasnovana je na projektiranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, historijskoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2023. godinu.

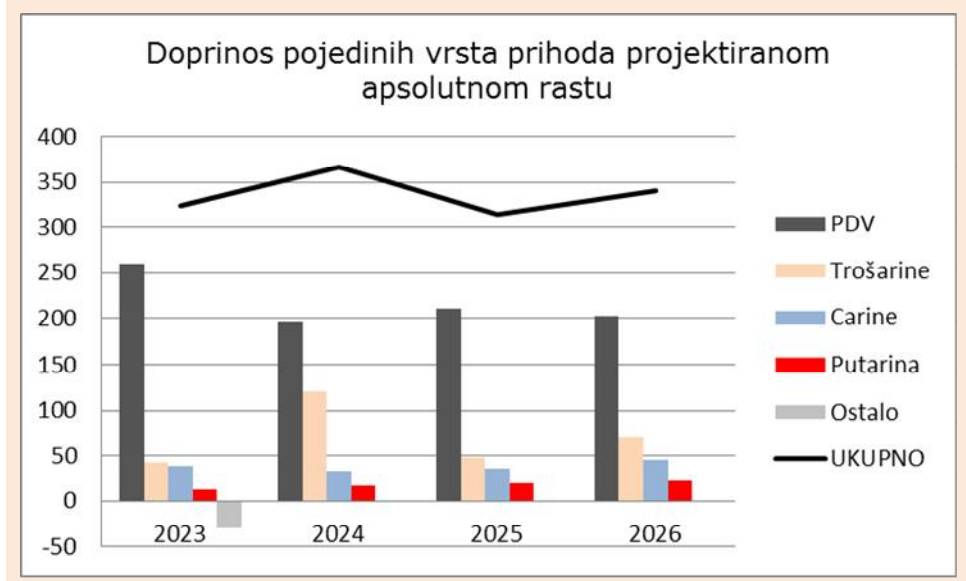
Grafikon 20. Projektirani udio neizravnih poreza u BDP-u i ukupnoj potrošnji

Izvor: Pregled OMA na osnovu projekcija prihoda neizravnih poreza (OMA, travanj 2023) i projekcija makroekonomskih pokazatelja (DEP, ožujak 2023)

Za razliku od projektiranog pada neizravnih poreza u BDP-a u razdoblju 2023-2026 (vid. Tabela 4), projektirani udio prihoda od neizravnih poreza (OMA) u potrošnji (DEP) u navedenom razdoblju blago raste od 19,6% u 2023. do 19,9% u 2026. godini. Pad projektiranog udjela neizravnih poreza u BDP-u u razdoblju 2023-2026 kumulativni je rezultat blagog rasta neizravnih poreza u potrošnji te pada udjela potrošnje u BDP-u (Grafikon 20).

Grafikon 21. Doprinos pojedinih vrsta prihoda projektiranom apsolutnom rastu

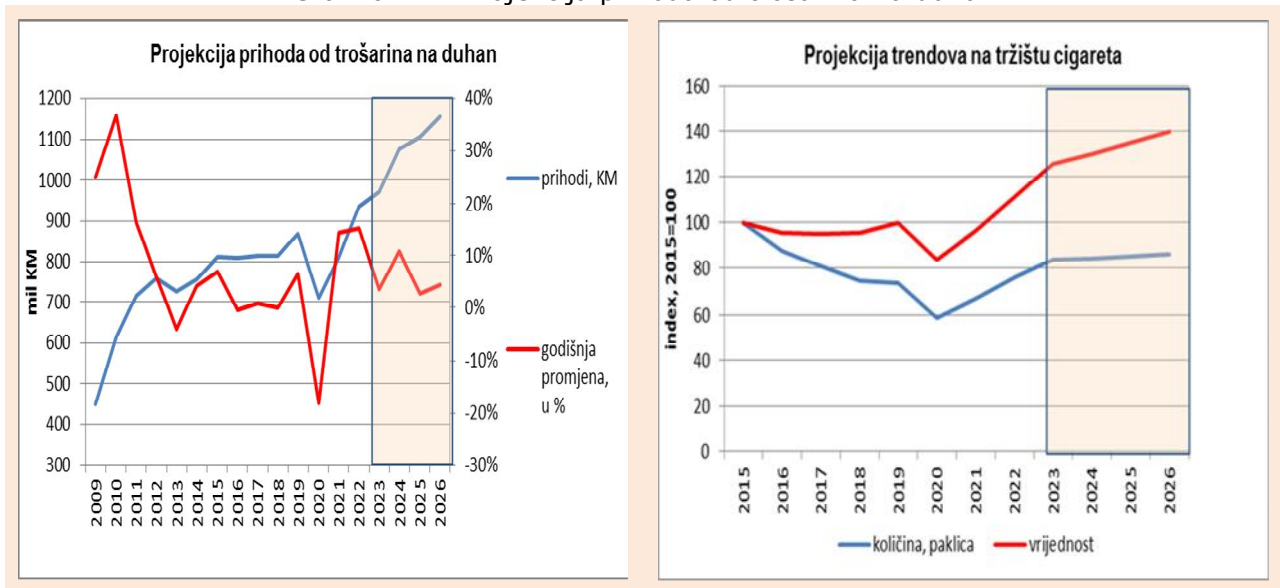
Izvor: Pregled OMA na osnovu projekcija prihoda od neizravnih poreza (OMA, april 2023)

Najveći generator godišnjeg apsolutnog rasta prihoda od neizravnih poreza u navedenom razdoblju je PDV, s obzirom na njegov značajan udio u приходima, te planiranim stabilnim stopama rasta. U 2024. su trošarine također značajan generator apsolutnog rasta, zbog snažnog projektiranog apsolutnog rasta trošarina na duhan (vid. objašnjenje u nastavku u dijelu „Prihodi od trošarina na duhan“).

Prihodi od trošarina na duhan

Za razliku od 2023. u kojoj će biti prisutan miks dvije sheme plaćanja trošarina, sa jednokratnim negativnim efektom na naplatu trošarina, od 2024. uspostaviće se nova shema plaćanja trošarina koja će biti neutralna na naplatu prihoda od trošarina. Važan faktor ostvarenja projekcija naplate trošarina jeste nepromijenjena trošarinska politika i kontinuirana borba protiv crnog tržišta cigareta i duhana u BiH. U naredne tri godine očekuje se stabiliziranje političke situacije u svijetu i stabilizacija robnih berzi i cijena na svjetskom tržištu, oporavak i rast ekonomije, dohotka i potrošnje u skladu sa makroekonomskim projekcijama. Rast tržišta bi trebao pratiti makroekonomske projekcije potrošnje, što bi uz minimalan rast prosječne ponderirane cijene cigareta trebalo dovesti do daljeg rasta vrijednosti prometa cigareta i oporezovanih količina cigareta. Pod navedenim pretpostavkama u 2024., 2025., i 2026. može se očekivati rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 10,7%, 2,8% i 4,5% (Grafikon 22, prikaz lijevo). Viša stopa rasta prihoda od trošarina u 2024. godini je posljedica niže osnovice iz 2023. zbog jednokratnog gubitaka prihoda prilikom prelaska na novi režim plaćanja trošarina.

Grafikon 22. Projekcija prihoda od trošarina na duhan

Izvor: Pregled OMA na osnovu projekcija prihoda od neizravnih poreza (OMA, april 2023)

3. Razlike u odnosu na prethodne projekcije prihoda od neizravnih poreza

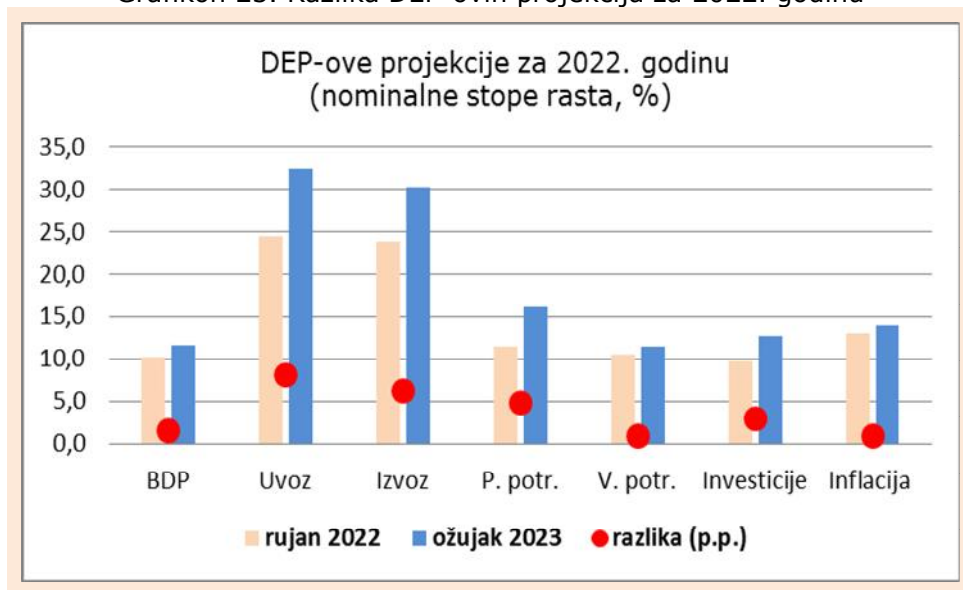
Projekcije prihoda od neizravnih poreza usko su vezane za DEP-ove projekcije BDP-a i njegovih komponenti. Svako odstupanje izvršenja parametara iz nacionalnih računa od njihovih projektiranih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda.

3.1. DEP, revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za BiH

3.1.1. Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za 2022. godinu

Na osnovu Grafikona 23. se mogu uporediti DEP-ove posljednje (ožujak 2023) i prethodne projekcije (rujan 2022) stopa rasta BDP-a za 2022. godinu i njegovih komponenti. Nominalna stopa rasta BDP-a revidirana je za +1,5 p.p., sa 10,2% na 11,7%. Najviše su revidirane stope rasta uvoza i izvoza (+8,1 p.p. i +6,3 p.p.). Procijenjena stopa rasta privatne potrošnje revidirana je za +4,8 p.p., a vladine za +1,0 p.p.

Grafikon 23. Razlika DEP-ovih projekcija za 2022. godinu

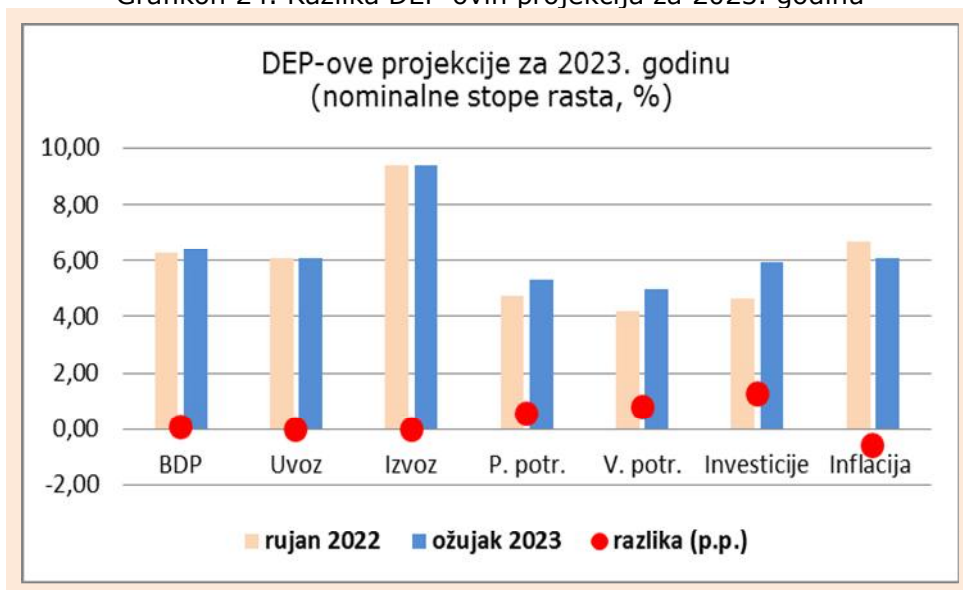

Izvor: Pregled OMA na osnovu projekcija DEP-a

3.1.2. Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za 2023. godinu

Nema značajnih korekcija u projektiranim stopama rasta BDP-a i njegovih komponenti za za 2023. godinu u posljednjim (ožujak 2023) u odnosu na prethodne DEP-ove projekcije (rujan 2022). Projektirana nominalna stopa rasta BDP-a revidirana je za svega +0,1 p.p. Projektirane nominalne stope rasta uvoza i izvoza nisu mijenjane. Projekcije rasta privatne potrošnje revidirane su za +0,6 p.p., a vladine za +0,8 p.p. Najviše je revidirana projektirana stopa rasta investicija, za +1,3 p.p (Grafikon 24).

Grafikon 24. Razlika DEP-ovih projekcija za 2023. godinu

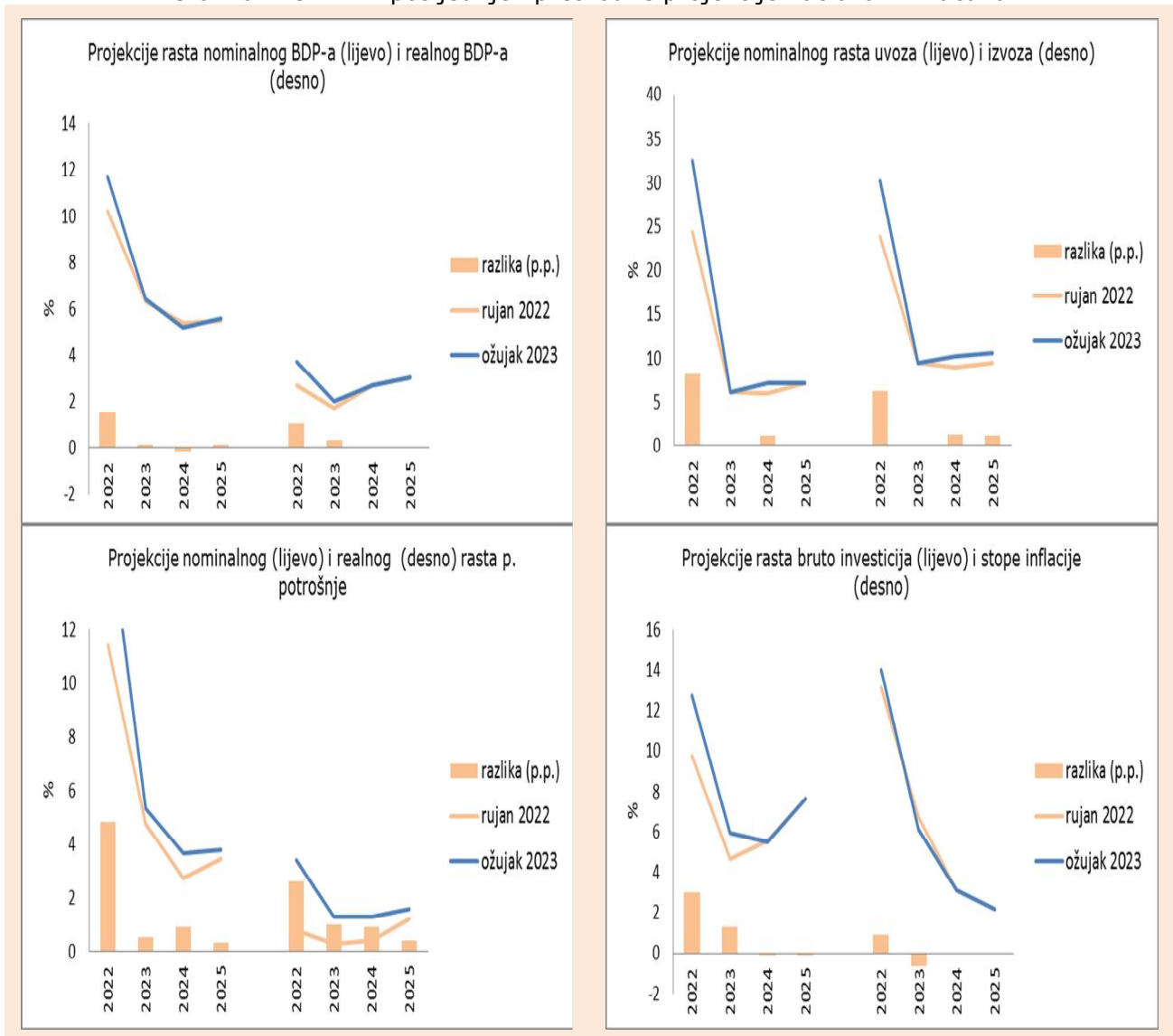

Izvor: Pregled OMA na osnovu projekcija DEP-a

3.1.3. Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za razdoblje 2024. -2025. godina

U Grafikonu 25. prikazane su martovske projekcije BDP-a i komponenti za razdoblje 2022-2025 u odnosu na prethodne projekcije DEP-a (rujan 2022), iz kojih se može vidjeti da korekcije za 2024. i 2025. godinu nisu značajne. U odnosu na prethodne, projekcije nominalnog rasta BDP-a revidirane su za -0,2 p.p., +0,1 p.p. za 2024. i 2025. godinu, respektivno, dok projekcije realnog rasta BDP-a za navedene godine nisu mijenjane. Grafikon 25. također prikazuje reviziju pojedinih komponenti BDP-a i stope inflacije.

Grafikon 25. DEP: posljednje i prethodne projekcije nacionalnih računa

Izvor: Prezentacija OMA-e na osnovu projekcija DEP-a iz ožujka 2023 i septembra 2022.

3.2. OMA, revizija projekcija prihoda od neizravnih poreza

3.2.1. Razlike izvršenja prihoda u 2022. godini u odnosu na projekcije iz listopada 2022. g.

Prema revidiranim projekcijama prihoda³¹, koje je Odjeljenje pripremio polovicom listopada 2022. godine, projektirana je naplata neizravnih poreza u 2022. u iznosu od 7.828,1 mil KM. S obzirom da je naplata neizravnih poreza iznosila 7.826,7 mil KM može se zaključiti da su **projekcije izvršene 99,98%**.

Ako promatramo prihode po vrstama, neto naplata PDV-a u 2022. godini je izvršena 100,68% u odnosu na listopadske projekcije, trošarine na derivate nafte 99,82%, trošarine na duhan 93,95%, trošarine na alkohol i pivo 99,95%, trošarine na bezalkoholna pića 103,49%, trošarine na kafu 100,07%, carine 102,05% te putarina 100,11%. Može se zaključiti da se izvršenje svih prihoda u 2022. godini u odnosu na projekcije kreće na razini oko 100%. Treba napomenuti da su izrazito visoke stope preciznosti projekcija ostvarene u uvjetima izraženih neizvjesnosti na globalnom planu te snažnih turbulencija cijena na tržištu derivata nafte i cijena uopće.

Nešto veće izvršenje prihoda od PDV-a i carina od projekcija objašnjava se višim ostvarenjem ovih prihoda zbog snažnijeg rasta uvoza u 2022. godini od projektiranog (vid. Dio 3.1.1. Revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za 2022. godinu).

Stopa rasta prihoda od trošarina na duhan u 2022. godini od 15,4% ispod je listopadskih projekcija. Razlog za diskrepancu između projektiranih i naplaćenih prihoda od trošarina na duhan je snažno usporavanje u četvrtom kvartalu 2022., kako rasta vrijednosti tržišta cigareta tako i oporezovanih količina, najvjerovatnije kao korekcija zbog smanjene potražnje nerezidenata u odnosu na očekivanu. U odnosu na treći kvartal vrijednost tržišta i količine oporezovanih cigareta su bile manje i do 27%. Najveći pad je ostvaren u prosincu 2022, kada u drugoj polovici mjeseca, u očekivanju promjene režima plaćanja trošarina, uplata trošarina na duhanske prerađevine na JR UNO skoro da i nije bilo. Treba imati u vidu da stari režim anticipativnog plaćanja trošarine pri preuzimanju trošarinskih markica zahtijeva dulje vrijeme da se spozna da li postoji adekvatna potražnja za količinama cigareta za koje su preuzete markice i koje su nakon određenog vremena uvezene i plasirane na tržište. Stoga, korekcije poslovnih planova duhanske industije, u smislu proizvodnje i plasmana cigareta, nisu neuobičajene u četvrtom kvartalu, ali imaju refleksije na naplatu trošarina.

3.2.2. Razlike projekcija prihoda za 2023-2025 u odnosu na projekcije iz listopada 2022. g.

Razlike projekcija prihoda za razdoblje 2023-2025 u odnosu na projekcije iz listopada 2022. godine predstavljene su u Tabeli 6. U odnosu na projekcije iz listopada 2022. godine, projekcije prihoda za 2023., 2024. i 2025. godinu revidirane su za +97,6 mil KM, +169,8 mil KM i +207,8 mil KM, respektivno.

³¹ Projekcije su dostupne u biltenu Odjeljenja br. 209/210 (www.oma.uino.gov.ba)

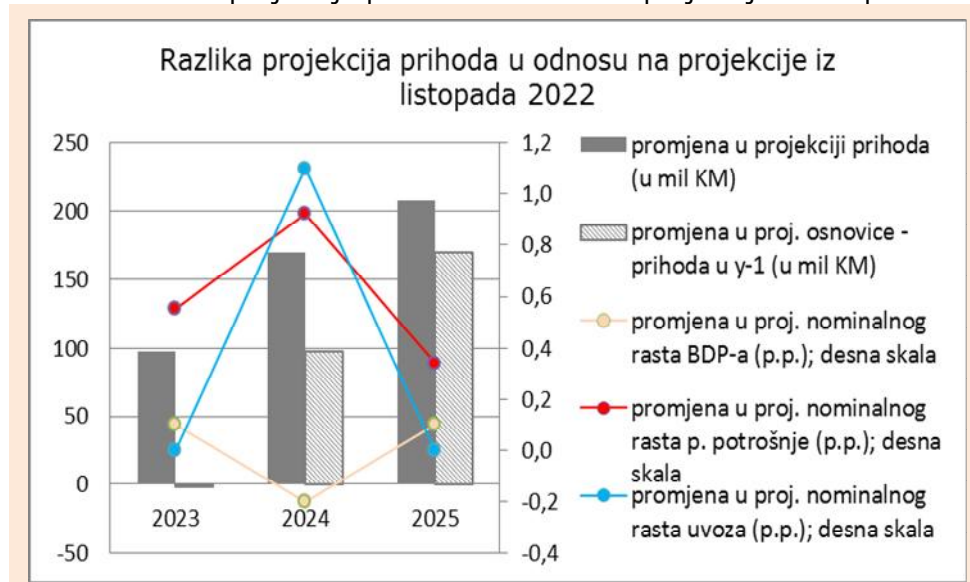
Tabela 6. Razlike projekcija prihoda za razdoblje 2023-2025 u odnosu na projekcije iz listopada 2022. g.

Vrsta prihoda (neto)	2023	2024	2025
PDV	52,8	103,8	126,5
Trošarine	18,8	33,5	46,7
Carine	21,2	27,7	29,6
Putarina	2,6	602,6	2,7
Ostalo	2,2	2,2	2,2
UKUPNO	97,6	169,8	207,8

Izvor: Pregled OMA na osnovu projekcija prihoda od neizravnih poreza

Revizija je kumulativni rezultat korekcija u osnovici (projekcija prihoda za prethodnu godinu: $y-1$) i revizija stopa rasta makroekonomskih pokazatelja za tekuću godinu (Grafikon 26) .

Grafikon 26. Razlike projekcija prihoda u odnosu na projekcije iz listopada 2022.g.

Izvor: Prezentacija OMA-e na osnovu projekcija prihoda (OMA) i projekcija makroekonomskih pokazatelja (DEP)

4. Rizici

Imajući u vidu ogromne nepoznanice u trenutku izrade projekcija o daljem odvijanju situacije na međunarodnom planu vezano za dešavanja u Ukrajini, te korištene pretpostavke (DEP, makroekonomske projekcije), **ističemo da postoje značajni rizici za ostvarenje projekcija prihoda od neizravnih poreza, pri čemu preovladavaju rizici lošijeg ishoda.** S obzirom na osnovne postavke projekcija neizravnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu, ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2023-2026 je podložno sljedećim rizicima: (1) svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i (2) rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od neizravnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza su usko vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svi rizici koje DEP spominje u svojim projekcijama po automatizmu predstavljaju i rizike za projekcije prihoda od neizravnih poreza, pošto svako odstupanje realizacije DEP-ovih parametara od njihovih projektiranih vrijednosti neizbježno dovodi i do odstupanja realiziranih od projektiranih prihoda od neizravnih poreza. U DEP-ovim projekcijama iz ožujka 2023. godine navode da se rizici za njihove projekcije mogu klasificirati u dvije grupe, i to na vanjske i unutarnje. U istom dokumentu navodi se sljedeće: *„...U vrijeme pripreme ovog izvještaja čini se da su vanjski rizici dosta izraženiji i predstavljaju veći rizik za realizaciju projekcija ekonomskog rasta iz osnovnog scenarija u odnosu na unutarnje. Naime, nakon stabilizacije epidemioloških prilika koje su vezane za Covid 19, početkom 2022. godine došlo je do eskalacije sukoba Ukrajine i Rusije što će nesumnjivo imati negativne ekonomske posljedice po globalnu ekonomiju i samim tim i Bosnu i Hercegovinu. Daljnja eskalacija ukrajinske krize, kao i jačanje inflatornih pritisaka kako na globalnoj razini, tako u Bosni i Hercegovini zasigurno bi imali negativan utjecaj na potrošnju, investicije, vanjskotrgovinsku razmjenu a samim tim i na projekcije ekonomskog rasta u osnovnom scenariju.”³²*

U rizike koji mogu ugroziti izvršenje projekcija naplate prihoda od neizravnih poreza u sferi politike i administriranja neizravnim porezima možemo ubrojati sljedeće:

- Slabljenje borbe protiv crnog tržišta duhanskih prerađevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU;
- Slabljenje borbe protiv PDV prijevara, pogotovo u sferi povrata, koji, u situaciji pada zaposlenosti i nelikvidnosti obveznika postaju atraktivni za prijevare;
- Predlagane izmjene politike neizravnog oporezivanja kao što su: diferencirane stope PDV-a, privremeno ukidanje trošarina na derivate. Navedene izmjene legislative mogle bi dovesti do značajnog pada prihoda od neizravnih poreza.

³² DEP, Makroekonomske projekcije 2024-2026, ožujak 2023.

Dodatak I: Posljednje projekcije međunarodnih institucija**i. Projekcije Europske komisije (EK)**

Na osnovu Tabele 7. možemo vidjeti projekcije realnog rasta BDP-a i inflacije za razdoblje od 2022. do 2024. godine iz posljednjih projekcija EK.³³ Za 2022. godinu je procijenjeno da je u EU ostvaren realni rast BDP-a od 3,5%, dok se za 2023. i 2024. godinu projektiraju stope rasta od 0,9% i 1,5%, respektivno. Što se tiče stope inflacije u EU, procjenjuje se da će pasti sa 9,2% u 2022. godini na 6,4% u 2023., te na 2,8% u 2024. godini.

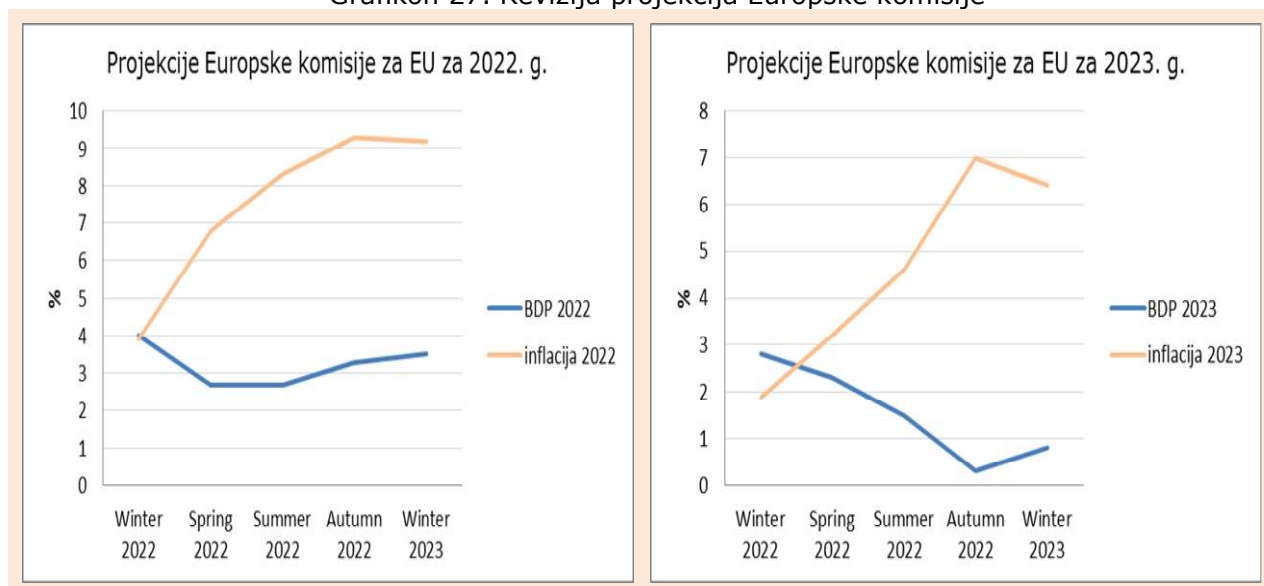
Tabela 7. Zimske projekcije EK, veljača 2023

Projekcija	Realni rast BDP-a			Inflacija		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
EA	3,5	0,9	1,5	8,4	5,6	2,5
EU	3,5	0,8	1,6	9,2	6,4	2,8

Izvor: European Economic Forecast, Winter 2023

Grafikonom 27. je prikazana revizija projekcija BDP-a i inflacije za 2022. (lijevo) i 2023. godinu (desno) u odnosu na prethodna četiri izdanja projekcija EK.

Grafikon 27. Revizija projekcija Europske komisije

Izvor: Prezentacija OMA-e na osnovu projekcija Europske komisije

ii. Projekcije Međunarodnog monetarnog fonda (MMF)

Posljednje projekcije MMF-a datiraju iz siječnja 2023. godine.³⁴ Prema navedenom izvoru, predviđa se da će globalni rast pasti sa procijenjenih 3,4% u 2022. godini na 2,9% u 2023. godini, a zatim porasti na 3,1% u 2024. Prognoza za 2023. godinu je 0,2 postotna boda viša od MMF-ovih predviđanja iz listopada 2022 (Tabela 8).

Osim projekcija za svjetsku ekonomiju, u Tabeli 8. predstavljene su MMF-ove projekcije za Eurozону.

³³ European Economic Forecast, Winter 2023, Institutional paper 194, February 2023³⁴ IMF, World Economic Outlook Update, January 2023

Tabela 8. Projekcije realnog rasta BDP-a, MMF, siječanj 2023

	2021	Procjena 2022	Projekcija		Razlika u odnosu na WEO iz listopada 2022	
			2023	2024	2023	2024
World Output	6,2	3,4	2,9	3,1	0,2	-0,1
Euro Area	5,3	3,5	0,7	1,6	0,2	-0,2

Izvor: IMF, World Economic Outlook Update, January 2023.

iii. Projekcije Europske centralne banke (ECB)

U projekcijama ECB iz ožujka 2023. godine navodi se da bi godišnji prosječni realni rast BDP-a u Eurozoni trebao usporiti s 3,6 % koliko je iznosio u 2022. na 1,0 % u 2023., a zatim se povećati na 1,6 % u 2024. i u 2025.

Tabela 9. Projekcije ECB rasta BDP-a i inflacije za Eurozonu

	2021	2022	2023	2024	2025
Realni BDP	5,3	3,6	1,0	1,6	1,6
Inflacija mjerena HIPC-om	2,6	8,4	5,3	2,9	2,1

Izvor: Projekcije ECB iz ožujka 2023. godine

U izvještaju se navodi da su rizici za projekcije visoki jer je isti završen prije nedavne pojave napetosti na financijskim tržištima i jer su se povećali rizici povezani s daljim pogoršanjem općih uvjeta kreditiranja i slabljenjem povjerenja. Ostali faktori rizika povezani su s makroekonomskim utjecajem monetarne i fiskalne politike u Eurozoni, globalnom monetarnom politikom, te cijenama energenata. Neizvjesnost u projekcijama je u dokumentu ECB prikazana simetričnim lepezastim grafikonima (eng. *fan charts*). Dokument sadrži i scenarij u kojem se procjenjuju posljedice mogućeg snažnijeg rasta kineske ekonomije, te niz analiza osjetljivosti na osnovu alternativnih kretanja cijena energenata.

Analiza naplate prihoda od trošarina na pivo u 2022. godini i tekući trendovi

(piše: Mirjana Popović, stručni savjetnik - makroekonomista)

Sažetak

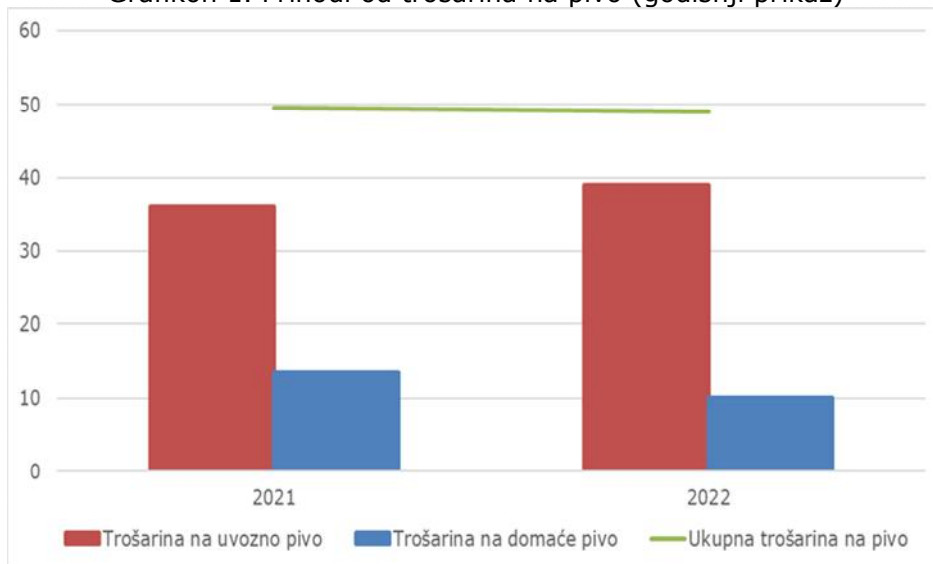
Fokus analize³⁵ je godišnja naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo kao i godišnja naplata prihoda od trošarina na pivo razdvojena po komponentama – prihodi od trošarina na uvozno pivo i prihodi od trošarina na domaće pivo u Bosni i Hercegovini u 2022. godini u odnosu na prethodnu, 2021. godinu³⁶. Također, analizom je prikazano kvartalno kretanje ukupne naplate prihoda od trošarina na pivo, te kvartalno kretanje naplate prihoda od trošarina na pivo razdvojeno po komponentama - prihodi od trošarina na uvozno pivo i prihodi od trošarina na domaće pivo za razdoblje prvi kvartal (Q1) 2021. godine - četvrti kvartal (Q4) 2022. godine. Dodatno, analizom je prikazana i mjesečna naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo, te mjesečna naplata prihoda od trošarina na pivo razdvojena po komponentama - prihodi od trošarina na uvozno pivo i prihodi od trošarina na domaće pivo za razdoblje siječanj 2021. godine - veljača 2023. godine³⁷.

1. Godišnje kretanje prihoda od trošarina na pivo

Ukupni prihodi od trošarina imaju značajan udio u ukupnim prihodima od neizravnih poreza dok ukupni prihodi od trošarina na pivo sudjeluju sa 3,3% u 2021. godini, odnosno 3,1% u 2022. godini u ukupnim prihodima od trošarina na godišnjoj razini.

Grafikonom 1 prikazano je kretanje godišnje naplate prihoda od trošarina na pivo za razdoblje 2021-2022. godina, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala). Prikazana je godišnja naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo u promatranom vremenskom razdoblju, kao i godišnja naplata prihoda od trošarina razdvojena po komponentama – prihodi od trošarina na uvozno pivo i prihodi od trošarina na domaće pivo.

Grafikon 1. Prihodi od trošarina na pivo (godišnji prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

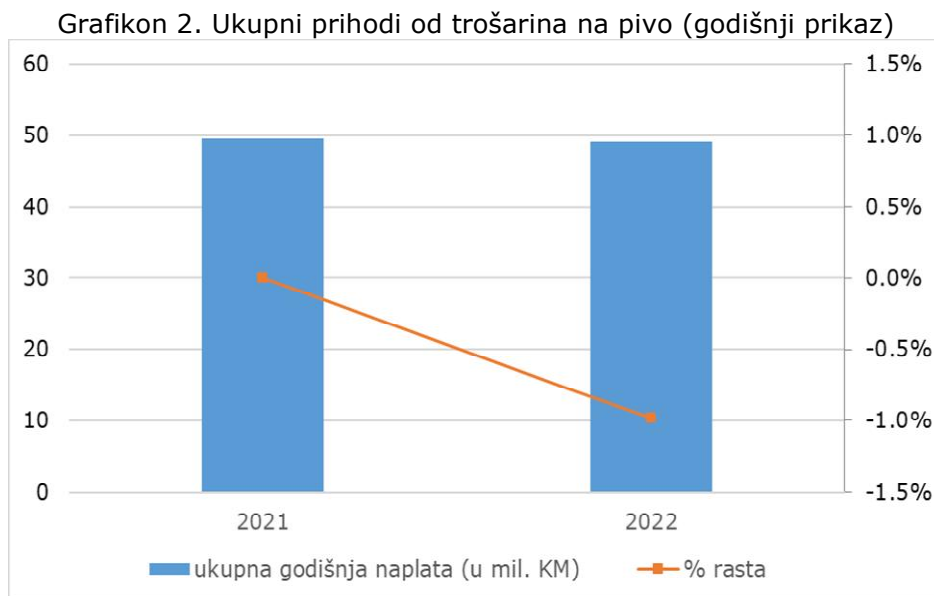
³⁵ O politici oporezivanja piva i naplati prihoda od trošarina na pivo više u: Popović, M. (2022). "Analiza naplate prihoda od trošarina na pivo". OMA bilten br. 205/206.

³⁶ Zbog pojave pandemije Covid-19 kao i zbog mjera uvedenih u borbi protiv širenja virusa, 2020. godina nije relevantna za usporedbu, te analizom nije prikazana trogodišnja vremenska serija koja bi obuhvatala ovu godinu.

³⁷ Posljednji raspoloživi podaci.

1.1. Godišnje kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Grafikonom 2 prikazano je godišnje kretanje naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo za razdoblje 2021. i 2022. godina, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i godišnja stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala)³⁸.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

U 2022. godini naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo u blagom je padu u odnosu na 2021. godinu. Tako je u 2022. godini naplaćeno manje ovih prihoda za 1,0% u odnosu na prethodnu godinu (grafikon 2, % rasta). Također, pored godišnje naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo u 2021. i 2022. godini, u nastavku je prikazana naplata prihoda od trošarina na pivo razdvojena po komponentama (uvozna i domaća trošarina) za isto razdoblje, koja pruža detaljniju sliku o preferencijama potrošača te utjecaju drugih vanjskih faktora o kojima će biti riječ u nastavku analize.

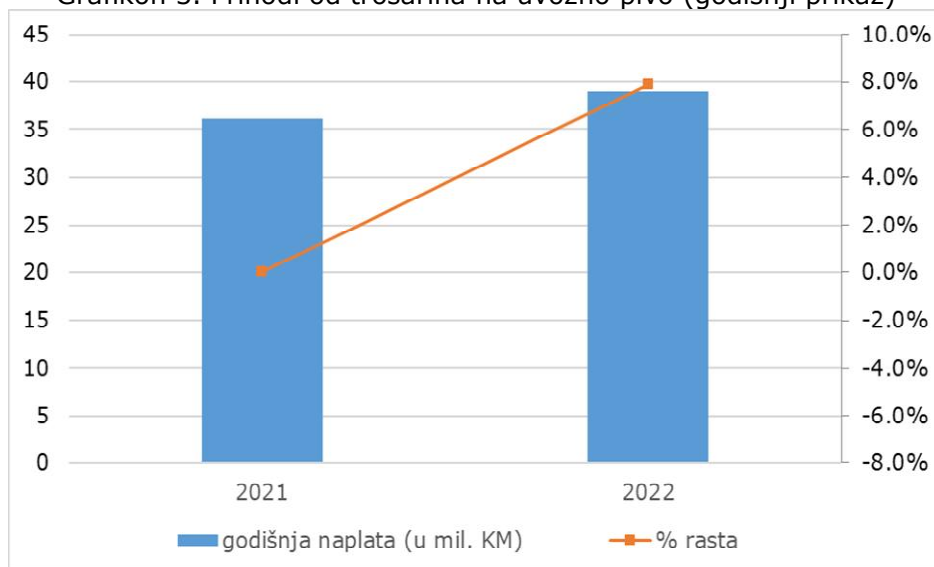
1.2. Godišnje kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo

Grafikonom 3 prikazano je godišnje kretanje naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo za razdoblje 2021. i 2022. godina, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i godišnja stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala)³⁹.

³⁸ 2021. godina korištena kao baza

³⁹ 2021. godina korištena kao baza

Grafikon 3. Prihodi od trošarina na uvozno pivo (godišnji prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

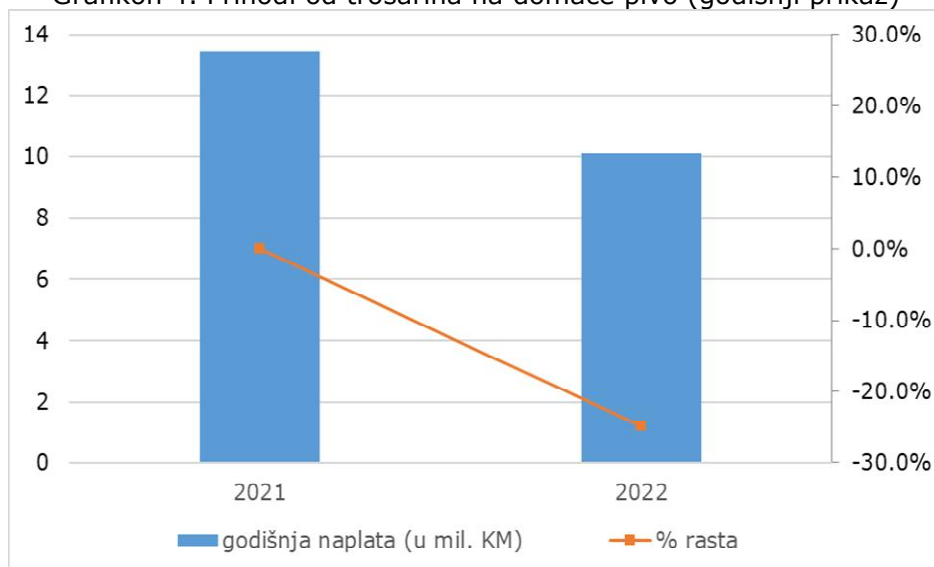
Iako je ukupna godišnja naplata prihoda od trošarina na pivo u 2022. godini u blagom opadanju u odnosu na prethodnu godinu, u 2022. godini došlo je do povećanja prihoda od trošarina na pivo iz uvoza za 7,9% u odnosu na prethodnu godinu (grafikon 3, % rasta). Ovo pokazuje da je naplata prihoda od trošarina na domaće pivo u 2022. godini u opadanju, a što je prikazano u nastavku. Razlozima povećanja prihoda od trošarina na pivo iz uvoza pripisuju se u najvećoj mjeri preferencije potrošača, znatno veća ponuda uvoznog piva u odnosu na domaće proizvođače, kao i pristupačna cijena piva iz uvoza.

1.3. Godišnje kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo

Grafikonom 4 prikazano je kretanje godišnje naplate prihoda od trošarina na domaće pivo za razdoblje 2021. i 2022. godina, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i godišnja stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala)⁴⁰.

⁴⁰ 2021. godina korištena kao baza

Grafikon 4. Prihodi od trošarina na domaće pivo (godišnji prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Tako je u 2022. godini zabilježena naplata prihoda od trošarina na domaće pivo manja za 24,8% u odnosu na prethodnu 2021. godinu (grafikon 4, % rasta). Osnovni razlog pada prihoda od trošarina na domaće pivo jeste pad njegove potrošnje kod domaćeg stanovništva, što ima za posljedicu smanjenje obujma proizvodnje domaćeg piva. Iako kvalitet vode u velikoj mjeri utječe na kvalitet piva, te domaći proizvođači imaju preduvjete za kvalitetan proizvod, kako industrijskog, tako i zanatskog "kraft" piva, prodaja domaćeg piva ne može dostići prodaju uvoznog, te u odnosu na uvozno pivo sve je manja.

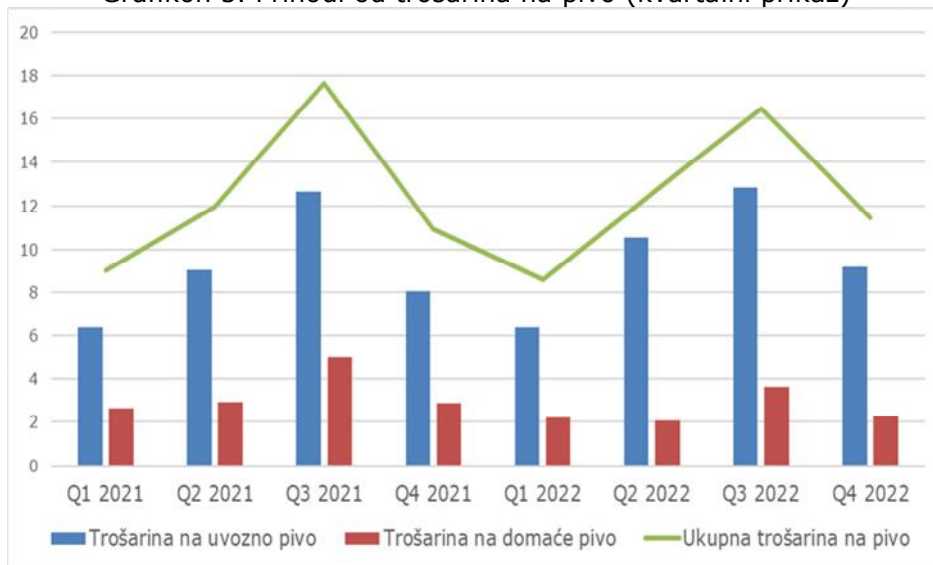
2. Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na pivo

Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na pivo je sezonskog karaktera. Podaci prikazuju sezonski trend u naplati ukupnih prihoda od trošarina na pivo koji je posljedica vremenskih uvjeta, te je najveća potrošnja piva zabilježena u trećim kvartalima.

Grafikonom 5 prikazano je kvartalno kretanje prihoda od trošarina na pivo za navedeno razdoblje u milijunima KM (lijeva vertikalna skala). Kvartalna dinamika kretanja ukupnih prihoda od trošarina na pivo, kao i prihoda od trošarina na pivo po komponentama – prihodi od trošarina na uvozno pivo i prihodi od trošarina na domaće pivo, prikazana je za razdoblje od prvog kvartala (Q1) 2021. godine do četvrtog kvartala (Q4) 2022. godine⁴¹.

⁴¹ Posljednji raspoloživi kvartalni podaci

Grafikon 5. Prihodi od trošarina na pivo (kvartalni prikaz)

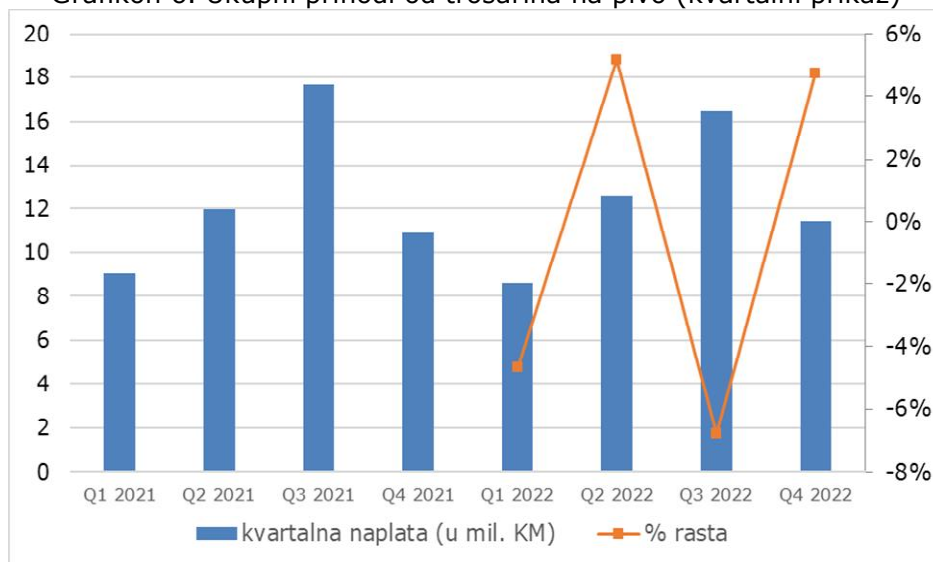
Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Iz grafikona je vidljivo da je najveća naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo na kvartalnoj razini u trećim kvartalima, a pod utjecajem sezonskih prilika, odnosno vremenskih uvjeta.

2.1. Kvartalno kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Grafikonom 6 prikazano je kvartalno kretanje naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i kvartalna stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala), za razdoblje Q1 2021 – Q4 2022. godine⁴².

Grafikon 6. Ukupni prihodi od trošarina na pivo (kvartalni prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

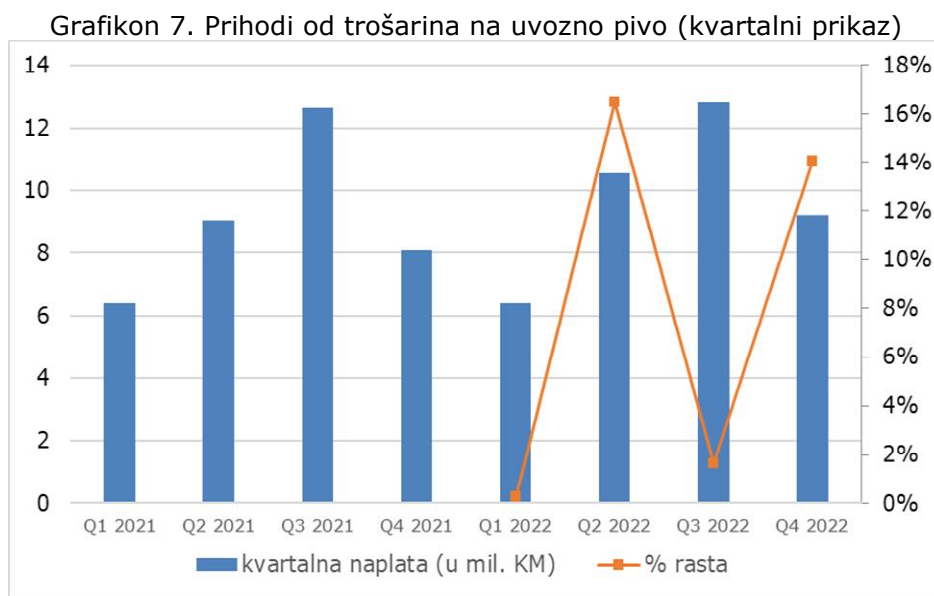
⁴² 2021. godina korištena kao baza

Analizom kvartalnih kretanja ukupnih prihoda od trošarina na pivo u prvim kvartalima u posljednje dvije godine vidljivo je smanjenje u naplati ovih prihoda u prvom kvartalu 2022. godine u odnosu na prvi kvartal 2021. godine za 4,7% (grafikon 6, % rasta), dok je naplata u drugom kvartalu 2022. godine veća za 5,2% u odnosu na drugi kvartal prethodne godine (grafikon 6, % rasta). Kao posljedica sezonskog utjecaja, naplata ovih prihoda u trećim kvartalima znatno je veća od naplate istih u svim preostalim kvartalima, međutim u trećem kvartalu 2022. godine dolazi do smanjenja ovih prihoda za 6,8% u odnosu na isti kvartal prethodne godine (grafikon 6, % rasta). Ukupni prihodi od trošarina na pivo, promatrani u četvrtom kvartalu u analizirane dvije godine, veći su za 4,7% u četvrtom kvartalu 2022. godine u odnosu na četvrti kvartal 2021. godine (grafikon 6, % rasta).

2.2. Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo

Grafikonom 7 prikazano je kvartalno kretanje naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i kvartalna stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala), za razdoblje Q1 2021 – Q4 2022. godine⁴³.

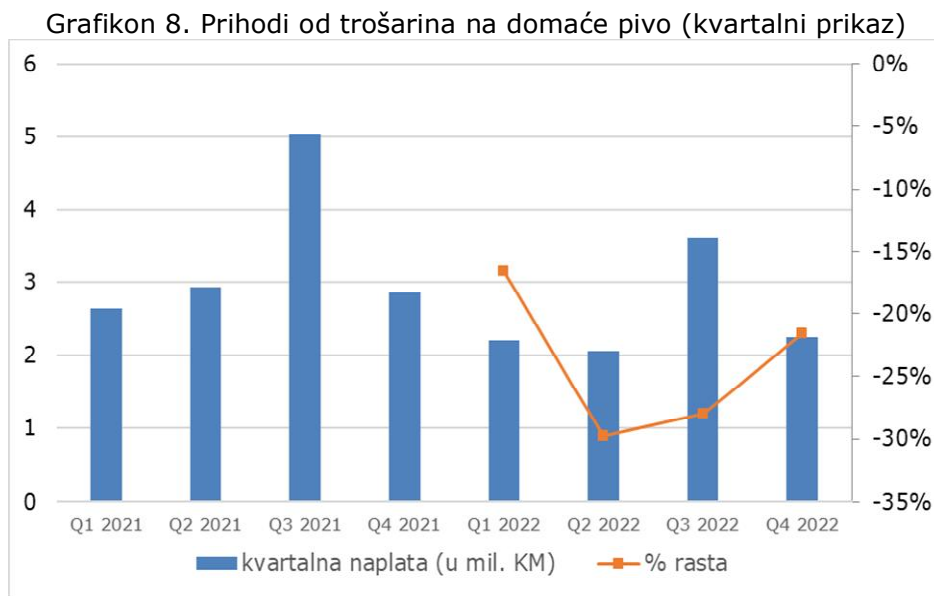
Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Kvartalna naplata prihoda od trošarina na pivo iz uvoza ima pozitivan trend tijekom svih kvartala u 2022. godini u odnosu na kvartalnu naplatu u 2021. godini. Kretanje naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo na kvartalnoj razini u promatranom razdoblju je također sezonskog karaktera, te je naplata ovih prihoda najveća u trećim kvartalima u promatrane dvije godine. U prvim kvartalima 2021. i 2022. godine naplaćeni prihodi od trošarina na pivo iz uvoza na približnoj su razini, 0,3% su veći u prvom kvartalu 2022. godine u odnosu na prvi kvartal 2021. godine (grafikon 7, % rasta). U drugom kvartalu 2022. godine prihodi od trošarina na pivo iz uvoza su za 16,5% veći u odnosu na isti kvartal prethodne godine (grafikon 7, % rasta), dok je njihova naplata u trećem kvartalu 2022. godine u odnosu na treći kvartal 2021. godine veća za 1,7% (grafikon 7, % rasta). Također, i u četvrtom kvartalu 2022. godine zabilježen je porast u naplati ovih prihoda u odnosu na isti kvartal 2021. godine za 14,0% (grafikon 7, % rasta).

⁴³ 2021. godina korištena kao baza

2.3. Kvartalno kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo

Grafikonom 8 prikazano je kvartalno kretanje naplate prihoda od trošarina na domaće pivo, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i kvartalna stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala), za razdoblje Q1 2021 – Q4 2022. godine⁴⁴.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Negativan trend naplate prihoda od trošarina na domaće pivo na kvartalnoj razini zabilježen je u svim kvartalima 2022. godine u odnosu na kvartalnu naplatu ovih prihoda u 2021. godini. Tako je, naplata prihoda od trošarina na domaće pivo u prvom kvartalu 2022. godine za 16,6% manja u odnosu na isti kvartal 2021. godine (grafikon 8, % rasta). U drugom kvartalu 2022. godine zabilježen je pad ovih prihoda za 29,8% (grafikon 8, % rasta), dok je u trećem kvartalu 2022. godine zabilježen njihov pad za 28,1% (grafikon 8, % rasta), a u usporedbi sa istim kvartalima prethodne godine. Također, kao i u prva tri kvartala, četvrti kvartal 2022. godine karakterističan je po smanjenju potrošnje domaćeg piva, te je naplata prihoda od trošarina na domaće pivo u ovom kvartalu manja za 21,6% u odnosu na četvrti kvartal 2021. godine (grafikon 8, % rasta).

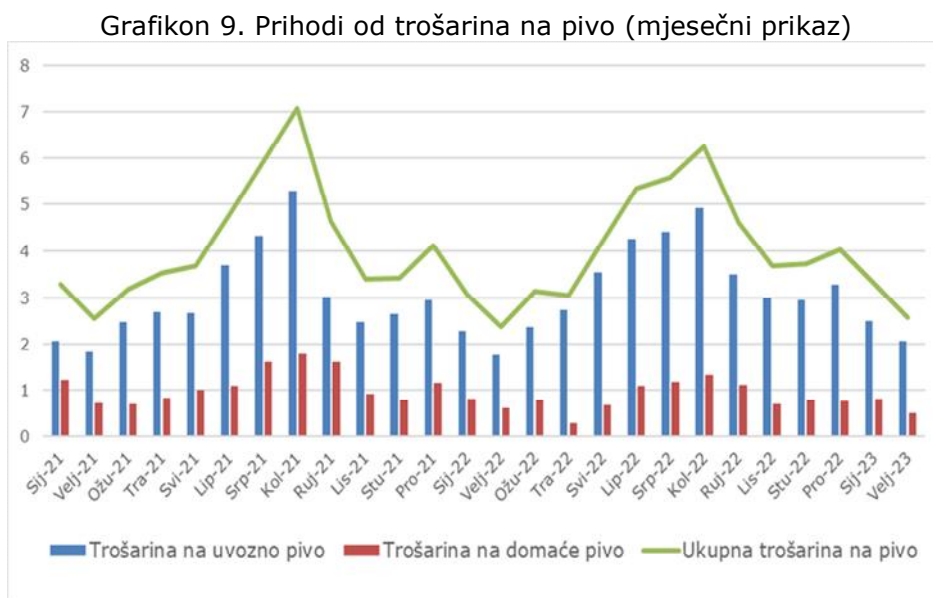
3. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na pivo

Mjesečna dinamika kretanja naplate prihoda od trošarina na pivo prikazana je za razdoblje od siječnja 2021. godine do veljače 2023. godine⁴⁵. Cilj mjesečne analize naplate prihoda od trošarina na pivo je detaljniji prikaz kretanja ovih prihoda pod utjecajem mnogobrojnih vanjskih faktora na cijenu piva, konzumiranu količinu, kao i ponašanje i preferencije potrošača. Dosadašnja analiza je pokazala da je sezonski utjecaj najveći kada su u pitanju ovi prihodi, odnosno da vremenski uvjeti imaju najveći utjecaj na potrošnju piva. Posljedice pandemije Covid-19 koje su i dalje prisutne kroz promjene u ponašanju i navikama potrošača, neki su od faktora koji u određenoj mjeri utječu na naplatu prihoda od trošarina na pivo, ali kako se život postepeno vratio u normalne tokove, utjecaj ovog faktora je sve slabiji. Međutim, rat između Rusije i Ukrajine, koji je počeo koncem veljače 2022. godine, za posljedicu ima značajnu inflaciju i poremećaje u lancima opskrbe na globalnoj razini, što se u promatranom razdoblju najviše odrazilo na povećanje cijene ovog trošarinskog proizvoda.

⁴⁴ 2021. godina korištena kao baza

⁴⁵ Posljednji raspoloživi podaci

Grafikonom 9 prikazano je mjesečno kretanje prihoda od trošarina na pivo za navedeno razdoblje, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala). Prikazano je mjesečno kretanje ukupne naplate prihoda od trošarina na pivo u promatranom vremenskom razdoblju, kao i mjesečno kretanje naplate prihoda od trošarina razdvojeno po komponentama.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

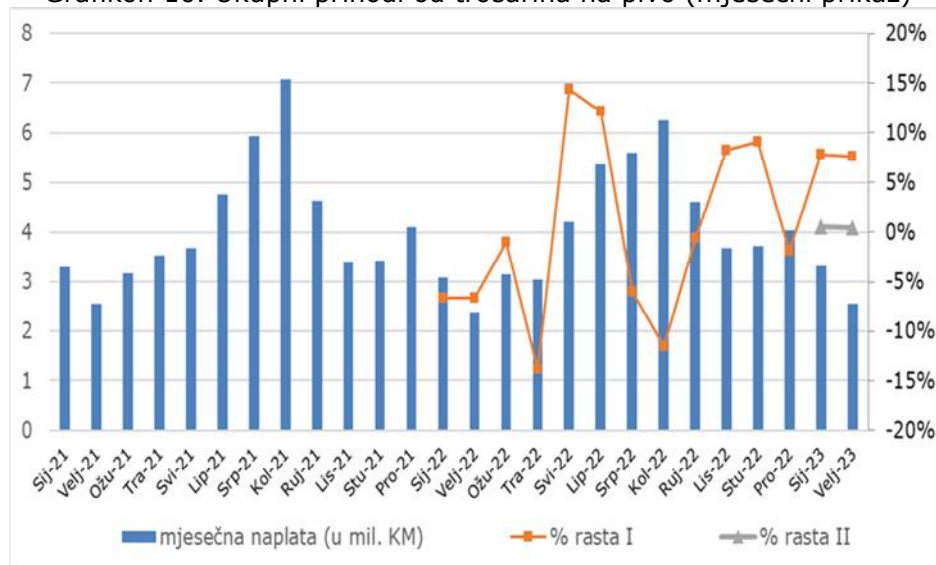
Kao i kod kvartalnih podataka, iz grafikona je vidljivo da je najveća naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo na mjesečnoj razini u ljetnim mjesecima. Zbog vremenskih uvjeta, najveća potrošnja piva je u razdoblju od lipnja do rujna, nakon čega potrošnja blago opada do prosinca, kada je zabilježeno povećanje u naplati ovih prihoda kao posljedica pojačane potrošnje tijekom blagdana. Promatrano na mjesečnoj razini, najveća naplata ukupnih prihoda od trošarina na pivo na mjesečnoj razini zabilježena je u kolovozu 2021. godine. Tako je, u odnosu na taj mjesec u istom mjesecu 2022. godine zabilježen pad ukupnih prihoda od trošarina na pivo za 11,6%. Detaljnija analiza kretanja mjesečnih prihoda od trošarina na uvozno i domaće pivo dana je u nastavku.

3.1. Mjesečno kretanje ukupnih prihoda od trošarina na pivo

Grafikonom 10 prikazano je mjesečno kretanje naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), kao i mjesečna stopa rasta ovih prihoda (desna vertikalna skala), za razdoblje siječanj 2021. – veljača 2023. godine⁴⁶.

⁴⁶ 2021. godina korištena kao baza

Grafikon 10. Ukupni prihodi od trošarina na pivo (mjesečni prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

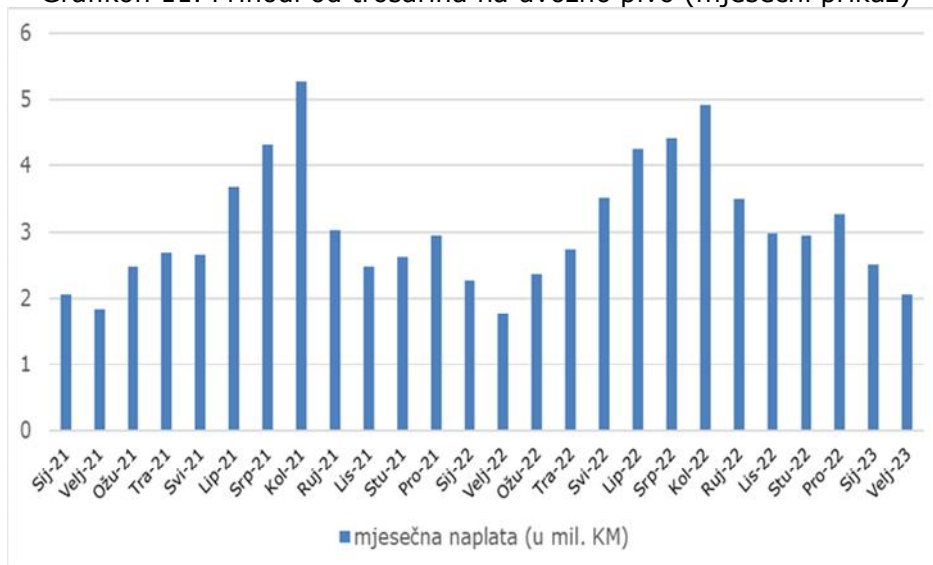
Najveći pad naplate ukupnih prihoda od trošarina na pivo na mjesečnoj razini zabilježen je u travnju 2022. godine u odnosu na isti mjesec 2021. godine 13,9% (grafikon 10, % rasta I), kao i u kolovozu 2022. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine 11,6% (grafikon 10, % rasta I), dok je najveći rast naplaćenih ukupnih prihoda od trošarina na pivo na mjesečnoj razini u promatranom razdoblju zabilježen u svibnju 2022. godine i u odnosu na svibanj 2021. godine veći je za 14,4% (grafikon 10, % rasta I). Ukupni prihodi od trošarina na pivo naplaćeni u siječnju i veljači tekuće godine zadržali su se na razini naplate u prva dva mjeseca 2021. godine (grafikon 10, % rasta II). U odnosu na siječanj prethodne godine, u siječnju tekuće godine došlo je do povećanja u naplati ovih prihoda za 7,7% (grafikon 10, % rasta I), dok je u veljači tekuće godine zabilježeno povećanje od 7,6% u odnosu na isti mjesec prethodne godine (grafikon 10, % rasta I).

3.2. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na uvozno pivo

Grafikonom 11 prikazano je mjesečno kretanje naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), za razdoblje siječanj 2021. – veljača 2023. godine⁴⁷.

⁴⁷ 2021. godina korištena kao baza

Grafikon 11. Prihodi od trošarina na uvozno pivo (mjesečni prikaz)

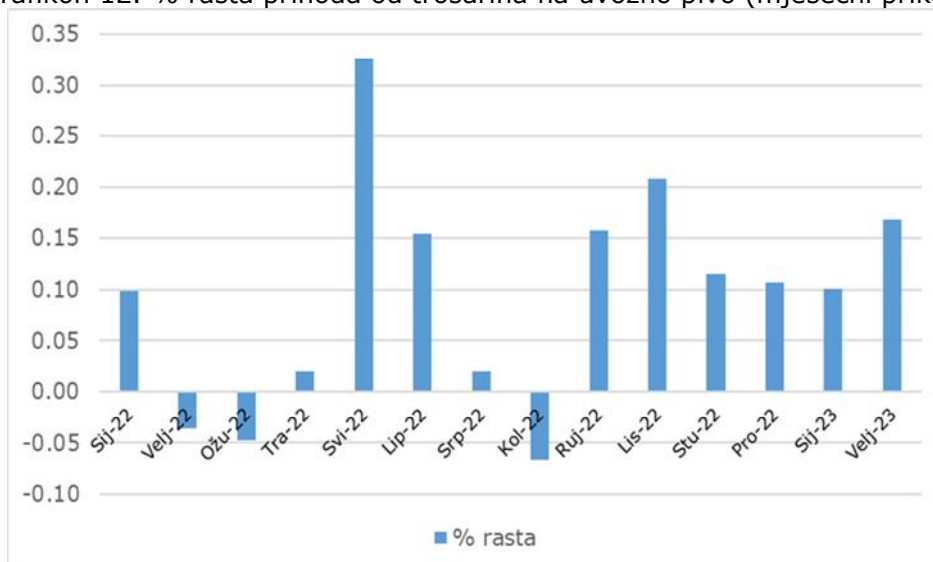

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Kao i kod ukupnih prihoda od trošarina na pivo prikazanih na mjesečnoj razini, najveća naplata prihoda od trošarina na uvozno pivo je također u ljetnim mjesecima. Iz podataka prikazanih grafikonom, vidljivo je da je najveća naplata prihoda od trošarina na uvozno pivo na mjesečnoj razini zabilježena u kolovozu 2021. godine, te je u odnosu na isti mjesec, u kolovozu 2022. godine došlo do smanjenja ovih prihoda za 6,7%. Najmanja naplata ovih prihoda na mjesečnoj razini zabilježena je u veljači 2022. godine, te je u veljači tekuće godine naplaćeno 16,8% više ovih prihoda.

Grafikonom 12 prikazana je mjesečna stopa rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo za razdoblje siječanj 2022. – veljača 2023. godine⁴⁸, a u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Grafikon 12. % rasta prihoda od trošarina na uvozno pivo (mjesečni prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

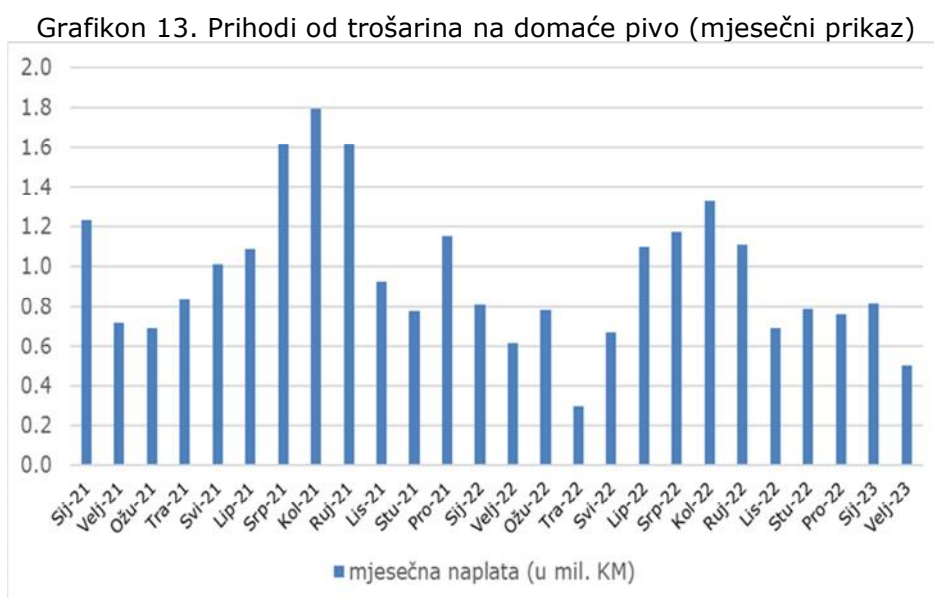
⁴⁸ Posljednji raspoloživi podaci

Najveći pad naplate prihoda od trošarina na uvozno pivo na mjesečnoj razini zabilježen je u kolovozu 2022. godine u odnosu na isti mjesec 2021. godine 6,7%, kao i u ožujku 2022. godine u odnosu na ožujak prethodne godine 4,8%, dok je najveći rast prihoda od trošarina na uvozno pivo na mjesečnoj razini u promatranom razdoblju zabilježen u svibnju 2022. godine i u odnosu na svibanj 2021. godine veći je za 32,7%. Prihodi od trošarina na pivo iz uvoza naplaćeni u siječnju tekuće godine veći su za 10,1% u odnosu na siječanj 2022. godine, dok su u veljači tekuće godine ovi prihodi veći za 16,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

3.3. Mjesečno kretanje prihoda od trošarina na domaće pivo

Grafikonom 13 prikazano je mjesečno kretanje naplate prihoda od trošarina na domaće pivo, u milijunima KM (lijeva vertikalna skala), za razdoblje siječanj 2021. – veljača 2023. godine⁴⁹.

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

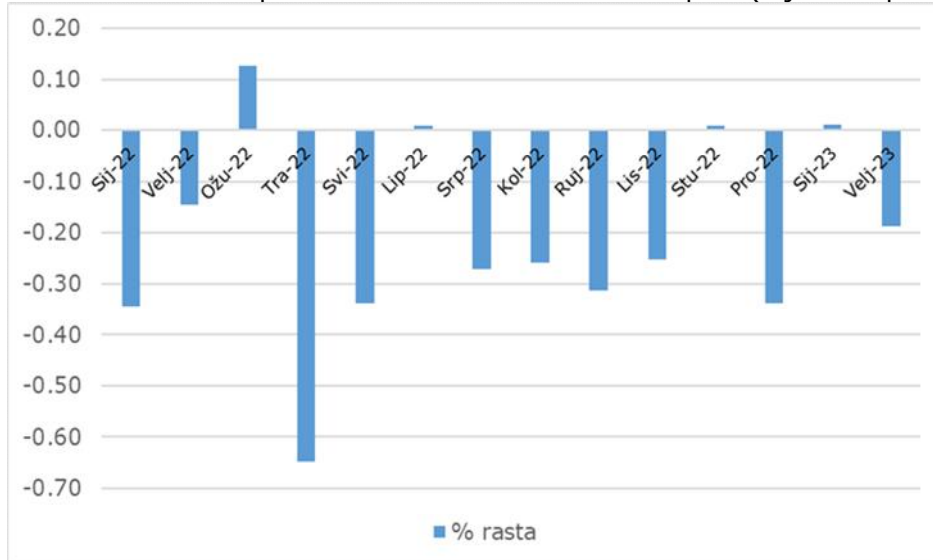
Najveća naplata prihoda od trošarina na domaće pivo zabilježena je također u kolovozu 2021. godine, te je u istom mjesecu 2022. godine naplata ovih prihoda manja za 26,0% u odnosu na kolovoz 2021. godine. Travanj 2022. godine karakterizira najmanja naplata prihoda od trošarina na domaće pivo u promatranom razdoblju, koja je za 64,3% manja u usporedbi sa naplatom u istom mjesecu 2021. godine.

Grafikonom 14 prikazana je mjesečna stopa rasta prihoda od trošarina na domaće pivo za razdoblje siječanj 2022. – veljača 2023. godine⁵⁰, a u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

⁴⁹ 2021. godina korištena kao baza

⁵⁰ Posljednji raspoloživi podaci

Grafikon 14. % rasta prihoda od trošarina na domaće pivo (mjesečni prikaz)

Izvor: Podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH, prikaz OMA

Naplata prihoda od trošarina na domaće pivo u siječnju tekuće godine na približnoj je razini kao naplata u istom mjesecu prethodne godine, dok je u veljači tekuće godine zabilježena manja naplata ovih prihoda za 18,8% u odnosu na veljaču prethodne godine. Najveći pad prihoda od trošarina na domaće pivo na mjesečnoj razini zabilježen je u travnju 2022. godine u odnosu na isti mjesec 2021. godine 64,7%, dok je najveći rast ovih prihoda na mjesečnoj razini u promatranom razdoblju zabilježen u ožujku 2022. godine i u odnosu na isti mjesec 2021. godine veći je za 12,6%.

Arhiva biltena:

http://www.oma.uino.gov.ba/04_objasnjenja.asp?l=h